

N:o 101.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium; gifven Stockholms slott den 13 mars 1908.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen, att

dels i 1909 års riksstat uppföra det i nu gällande riksstat för kammarkollegium uppförda ordinarie anslag med oförändradt belopp, eller 122,100 kronor;

dels besluta, att, under förutsättning att en särskild högsta domstol för pröfning af administrativa besvärsmål under nästkommande år varder inrättad och under loppet af samma år träder i verksamhet,

ej mindre följande aflöningsstat för kammarkollegium må från den dag under nämnda år, som Kungl. Maj:t bestämmer, äga tillämpning:

	Kronor				
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
1 president	7,500	3,500	1,000	12,000	
1 kammarråd	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
3 d:o	15,000	7,500	1,800	24,300	
1 advokatfiskal	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 arkivarie	3,600	1,800	400	5,800	
1 tjänsteman i första löuegraden (notarie)	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
7 d:o, (notarier, registrator, aktuarie) ..	15,400	10,500	2,100	28,000	
1 förste vaktmästare ...	900	450	150	1,500	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
3 d:o	2,100	1,050	450	3,600	
Anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arfvoden åt amanuenser och flitpenningar	—	—	—	23,300	
	—	—	—	117,600	

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

än äfven följande villkor och bestämmelser för åtnjutande af de i nämnda stat upptagna aflöningsförmåner lända till efterrättelse, nämligen:

att innehafvare af ordinarie befattning i kammarkollegium skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af ämbetsverket eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, äfvensom därest ämbetsverkets ställning inom statsförvaltningen så förändras, att det

samma ej längre kan såsom själfständigt ämbetsverk anses, eller därest vissa ifrågavarande ämbetsverk tillhörande göromål öfverflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till hvilket göromålen öfverlämnas;

att med ordinarie befattning i kammarkollegium icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning i nämnda ämbetsverk ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroy försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår chef eller ledamot, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, kammarkollegium, uppå därom gjord framställning, och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas;

att tjänsteman i första lönegraden är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, där kammarkollegium, till befordrande af arbetets oafbrutna gång, finner honom lämplig och behöflig;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller betjänt för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman eller betjänt varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af kam-

markollegium pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej kollegium finner skäligen låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för beredande af semester, tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i kammarkollegium, densamma, mot åtnjutande, i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagt tre månader under ett och samma kalenderår;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning i samma lönegrad är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjuter semester, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af oförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflönningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen, vare sig på grund af fullmakt eller konstitutorial eller på grund af förordnande i följd af frågan om kammarkollegii omorganisation;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, presidenten, kammarråden och tjänstemännen af andra lönegraden enhvar under en och en half månad samt tjänstemännen af första lönegraden enhvar under en månad;

att tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid af året, som af presidenten bestämmes, begagna sig af semester;

att vid afgång från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänstinnehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som där-efter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

dels förklara

ej mindre, att en hvar, som med eller efter den nya lönestatens ikraftträdande tillträder befattning i kammarkollegium, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af befattningar i kammarkollegium, hvilka, oaktadt därtill berättigade, icke före den dag, som framdeles af Kungl. Maj:t bestämmes, anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels besluta, att, under ofvan angifna förutsättning för den nya aflöningsstatens ikraftträdande, det med fullmakt försedda kammarråd äfvensom de ordinarie tjänstemän af första lönegraden samt vaktmästare, hvilka såsom öfvertaliga icke varda å den nya staten uppförda, skola samtidigt som denna träder i tillämpning uppföras, den förstnämnde å allmänna indragningsstaten samt de öfriga med fortsatt tjänstgörings-skyldighet å öfvergångsstat och samtliga med de aflöningsförmåner, som enligt nu gällande stat för kammarkollegium tillkomma dem;

dels medgifva,

att till täckande af de utgifter, som skola enligt den nya aflöningsstaten under nästkommande år bestridas, äfvensom till aflönande under samma år af de tjänstinnehafvare, hvilka komma att vid den nya aflöningsstatens ikraftträdande såsom öfvertaliga uppföras å öfvergångsstat, må disponeras de å den nu gällande aflöningsstaten för kammarkollegium anvisade medel; samt

att aflöningen till det öfvertaliga, med fullmakt försedda kammarråd, som kommer att vid den nya aflöningsstatens ikraftträdande uppföras å allmänna indragningsstaten, jämväl må för nästkommande år utgå af de å den nu gällande staten för kollegium anvisade medel, i den mån desamma därtill förslå, men i öfrigt från allmänna indragningsstaten;

dels ock stadga, att, så länge förenämnda öfvertaliga tjänstemän af första lönegraden efter den nya statens ikraftträdande kvarstå i tjänsten, för en hvar af dem skall af de till bestridande af utgifterna enligt den nya aflöningsstaten anvisade medel besparas ett belopp, motsvarande hvad af anslaget till vikariatsersättning m. m. å samma stat beräknats eljest skola utgå till aflönande af en fast anställd amanuens jämte vikarie för honom, eller, för helt år räknadt, 2,125 kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Carl Swartz.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 13
mars 1908.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALFRED PETERSSON,
 HEDERSTIERNA,
 HAMMARSKJÖLD,
 SWARTZ,
 grefve HAMILTON,
 grefve EHRENSVÄRD,
 MALM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Swartz anförde härefter:
Löneregleringskommittén har den 18 november 1903 afgifvit underdånigt betänkande och förslag angående reglering af löneförhållandena m. m. vid kammarkollegium.

Öfver nämnda betänkande har kammarkollegium den 29 april 1904 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande, hvarjämte domänstyrelsen i augusti 1905 inkommit med underdånigt yttrande i anledning af utaf kommittén väckt förslag om öfverflyttning af vissa ärenden från kammarkollegium till nämnda styrelse.

Frågan om reglering af löneförhållandena vid kammarkollegium har emellertid hittills fått anstå, hufvudsakligen af det skäl, att nämnda fråga och i sammanhang därmed väckt förslag om förändrad organisation af samma ämbetsverk äger ganska nära samband med en annan, på dagordningen stående fråga, nämligen den om inrättande af en särskild högsta domstol för pröfning af administrativa besvärsmål m. m.

Sedan sistnämnda fråga numera fortskridit därhän, att förslag i ämnet af Eders Kungl. Maj:t förelagts Riksdagen, torde tiden vara inne att till behandling upptaga jämväl frågan om förändrad organisation och reglering af löneförhållandena vid kammarkollegium.

Enligt den för kammarkollegium den 14 november 1879 utfärdade instruktion med däri sedermera gjorda ändringar, åligger det i allmänhet kammarkollegium:

att handlägga frågor om skattläggning å jord och därmed sammanhängande ämnen samt angående jorden åliggande extra ordinare skyldigheter och besvär;

att i öfrigt handhafva ärenden af kameral natur eller som angå den allmänna hushållningen;

att hafva inseende och vård öfver den statens fasta egendom, i afseende hvarå icke är annorlunda stadgadt, så ock, med vissa undantag, öfver den till civila och kyrkliga behof anslagna jord;

samt att, i den ordning författningarna stadga eller Kungl. Maj:t för särskilda fall föreskrifver, ombesörja ärenden, som angå förvärfvande åt eller afhändande från staten eller allmän inrättning af äganderätt till fastighet.

Kammarkollegii ämbetsverksamhet i förstnämnda hänseende, eller i hvad rörer skattläggningen och de jorden åliggande extra ordinare skyldigheter och besvär, hafva numera, sedan grundskatterna afskrifvits och indelningsverket upphäfts, väsentligen begränsats. De ärenden, som ännu kunna förekomma i fråga om grundskatt eller beträffande rustning eller rotering och därmed sammanhängande ämnen, handläggas emellertid fortfarande af kollegium. Med afseende å skattläggning å jord och däraf härrörande förhållanden har därjämte kollegium, bland annat, att pröfva och öfverse frågor om de årliga markegångstaxorna äfvensom att, i den ordning författningarna stadga, upptaga frågor om afsöndring af jord, som innehafves under enskild äganderätt, afgäld för sådan afsöndring och aflösning af dylik afgäld m. m.

Af de extra ordinare skyldigheter och besvär, hvilka förr hvilat uteslutande å jorden, hafva åtskilliga numera i sin förutvarande form

därifrån aflyftats och lagts jämväl å andra beskattningsföremål. Detta gäller särskildt om väghållningsbesväret och skjutsskyldigheten men äfven vissa andra, såsom byggande och underhållande af kyrkor och andra allmänna byggnader, allt såvidt rör landsbygden, utgörande af kronofjärdingsmansbesväret, aflönande af folkskollärare och barnmorskor m. m. Hithörande frågor handläggas emellertid, oberoende af den förändrade lagstiftning, som sålunda i senare tider härutinnan inträdt, fortfarande af kammarkollegium, likasom naturligen sådana frågor, som fortfarande i större eller mindre mån hafva karaktären af jorden åliggande extra ordinarie skyldigheter eller besvär eller därmed äga sammanhang, för så vidt naturligen det icke gäller frågor af beskaffenhet att tillhöra allmän domstol. Till dessa kammarkollegii handläggning tillhörande ärenden äro att räkna, bland annat, frågor om prästerskapets och kyrkobetjäningens aflöning jämte hvad därmed äger sammanhang, vidare hemmans och lägenheters indelning till lotsning, lotshemmans utbyten, deras förmåner och friheter samt skyldigheter m. m.

Hvad angår de kamerala och den allmänna hushållningen rörande mål, som tillhöra kammarkollegium, äro att märka granskning och fastställande af kronans jordebok och lotsjordeboken samt öfriga jordeboksväsendet rörande ärenden, om stadsjords egenskap och beskaffenhet samt om förändringar i landets administrativa och kyrkliga indelning, vidare frågor om flott- och farleder i sjöar och strömmar samt sättet och villkoren för deras begagnande, såvidt hithörande frågor icke skola handläggas af allmän domstol, om strömrensningar och skyldighet att därtill bidra, om rätt att å allmän väg hafva grind och tiden för dess öppenhållande, om ordningen och sättet för begagnande af samfärd tångtäkt å rikets hafsstränder, om tillåtelse till svedjande, där sådan erfordras och frågan därom ej tillhör annan myndighets pröfning, om rätt för ägare till af nybygge uppkommet skattehemman, därå han endast har inskränkt dispositionsrätt till skogen, att för odling till åker eller äng å hemmanet fälla skog, om förbud i vissa fall för ägare eller innehafvare af jordegendom å Gottland att tills vidare anlita skogen å egendomen annorlunda än till husbehof, om eventuellt intrång vid utsyning för försäljning af virke å öfverloppsmark eller oafvittrad skog å den ägare eller innehafvare af hemman eller nybygge tillkommande rätt med flera slag af ärenden.

Den fasta egendom, öfver hvilken kammarkollegium äger vård och inseende, utgöres enligt nu gällande bestämmelser till en början af de till militie-, civil- och ecklesiastikstaterna upplåtta boställen, hemman och lägenheter med undantag af de till skogsstaten anvisade boställen.

Då emellertid militieboställena, möjligen på något enstaka undantag när, äfvensom hufvudkontingenten af de civila boställena numera indragits till statsverket, återstår af denna grupp hufvudsakligen de ecklesiastika boställena. Under kollegii inseende stå vidare kronans öfverloppsmarker och oafvittrade marker samt fisken därå, de under åborätt upplåtna kronohemman och nybyggen samt de till civila och kyrkliga behof och ändamål anslagna hemman och lägenheter, med undantag af akademi- och barnhushemman samt de till andra inrättningar och stiftelser upplåtna egendomar, å hvilka inseendet tillkommer särskild styrelse. Kollegium åligger med afseende å nämnda under dess inseende ställda egendom hufvudsakligen att tillse, att densamma icke användes eller disponeras emot därom gifna föreskrifter, samt, hvad angår omförmälda slag af boställen, att syner och besiktningar därå i föreskrifven ordning anställas, äfvensom att pröfva och afgöra frågor om stadgad åborätt till hemman och lägenheter af krononatur och om företräde till sådan åborätt, om anläggning af och frihetsår för krononybyggen, då beslut därom icke meddelas i sammanhang med afvittning, vidare frågor, huruvida jord, tillhörig kyrkor i Lunds och Göteborgs stift, skall enligt gällande författningar under prästgård eller visst annat hemman brukas, samt om beloppet af den afgift, som däraf bör till kyrkan erläggas; om villkor för utarrendering af prästerskapet eller kyrkor anslagen jord, då sådan skall äga rum; om medgifvande åt åboar å kronohemman samt de under kollegii inseende ställda, till allmänna inrättningar upplåtta hemman och lägenheter att i enlighet med fastställd hushållningsplan äfven till afsalu begagna skogen, om nyodlingar eller anläggande af torp m. m. å skogsmark, tillhörande de under kollegium lydande boställen och allmänna inrättningars hemman; om afsöndring af jord eller lägenhet på viss tid eller på lifstid från de under kollegii inseende ställda egendomar; om bortförande från sådan egendom af foder, när tillfälligt öfverskott däraf i följd af odlingar eller andra omständigheter uppstått; om förlängning af frihetsår för nybyggen m. m. äfvensom frågor i öfrigt, som angå värden och förvaltningen af ifrågavarande under kollegium ställda egendomar, eller åtnjutande af de rättigheter, hvilka i afseende å de till militie-, civil- eller ecklesiastikstaterna eller till kyrkor eller fromma stiftelser anslagna hemmans disponerande och besittning må vara vederbörande förunnade och icke äro af beskaffenhet att tillhöra domstol eller böra underställas Eders Kungl. Maj:ts nådiga pröfning.

Beträffande förvärfvande åt eller afhändande från staten eller allmän inrättning af äganderätt till fast egendom tillhör kollegium att

bevilja och avsluta skatteköp i vissa fall, att fastställa skatteköpeskillning för hemman eller lägenhet, hvarom Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande äger avsluta skatteköp, att pröfva och afgöra mål om rättighet och företrädesrätt till skatteköp, om nybygges omförande till skatte och huruvida ägaren därvid må öfver dess skog tilläggas full skattemannarätt eller endast viss inskränktare rätt, äfvensom huruvida och med hvad villkor försäljning under skattemannarätt af till Danviks hospital tillhöriga, med ständig städje- och besittningsrätt upplåtna hemman och lägenheter må äga rum, att handlägga frågor om afsöndring för alltid af jord eller lägenhet från de under kollegii inseende ställda egendommar samt om inköp eller försäljning af fast egendom, om sökta hemmansbyten, om storskiften och afvittringar m. m., äfvensom att bringa till verkställighet af Eders Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter i afseende å inköp, försäljning eller utbyte af jord eller annan fast egendom.

Slutligen har kammarkollegium att förvara och vårda rikets regalier och dyrbarheter samt att, delvis gemensamt med statskontoret, handlägga en del frågor om tillsättande af samt tjänstledighet, förordnande och afsked för vissa landstatstjänstemän.

Innan jag går vidare, må det tillåtas mig redan här erinra, att kammarkollegium nu består af en president såsom chef och sex ledamöter, kammarråd, hvarjämte inom verket finnas anställda en advokatfiskal och en arkivarie — båda andra gradens tjänstemän — samt tolf första gradens tjänstemän, däraf en aktuarie och en registrator. Därjämte må i detta sammanhang nämnas, att de på kollegii handläggning ankommande mål och ärenden handläggas antingen, i vissa fall, i plenum eller å divisioner, bestående af presidenten och två ledamöter eller, i presidentens frånvaro, tre ledamöter.

Sedan jag sålunda lämnat en orienterande öfverblick öfver de hufvudsakliga af de grupper af ärenden, som nu tillhöra kammarkollegii handläggning, jämte dess nuvarande organisation, öfvergår jag, under erinran tillika att en stor del af ifrågavarande ärenden upptagas af kollegium endast i andra instans, medan åter andra redan i första hand pröfvas af kollegium, till de af lönerogleringskommittén framställda förslag till ändringar i fråga om kollegii ämbetsverksamhet.

Kommittén har härutinnan föreslagit, att åtskilliga grupper af mål, hvilka nu i första instans handläggas af de lokala ortsmyndigheterna, eller i regel Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, samt därifrån genom besvär fullföljas till kammarkollegium och i sista instans afgöras af Kungl. Maj:t, skulle helt och hållet afskiljas från kammar-

Upphörande af kammarkollegii befattning, såsom mellaninstans, med vissa besvärs mål.

kollegium, i hvarje fall såsom dömande instans, och från ortsmyndigheterna fullföljas direkt till Kungl. Maj:t.

Kommittén har sålunda till en början föreslagit:

att kammarkollegium måtte befrias från att pröfva och afgöra följande besvärsmål, nämligen:

om anläggning, indragning eller förändring af allmänna lands- och bygdevägar med broar och färjor samt om sättet och fördelningen till deras underhållande sommar- och vintertiden å landet, äfvensom å städernas ägor, då frågan äfven rör landet;

om indragning, inrättande eller flyttning af gästgifvargårdar eller skjutsstationer samt om rättigheten och skyldigheten att gästgifveri emottaga, äfvensom villkoren därför;

om skyldigheten att utgöra håll- och reservskjuts, kungs- och kronoskjuts samt regleringen däraf och af skjutsskyldigheten i allmänhet på landet, äfvensom i städerna, då frågan äfven rör landet;

om flott- och farleder i sjöar och strömmar samt sättet och villkoren för deras begagnande, med undantag af de frågor om uppdämning eller skadeersättning, hvilka, enligt hvad särskildt är stadgadt, på domstols pröfning bero;

om strömrrensningar och vederbörandes skyldighet att därtill bidra; samt

om rätt att å allmän väg hafva grind och om tid för sådan grinds öppenhållande.

Till stöd för detta sitt förslag har kommittén hufvudsakligen åberopat, att lagstiftningen rörande de flesta och viktigaste af ifrågasvarande ämnen numera ordnats enligt helt andra grunder än förut samt att i följd häraf för pröfningen af hithörande mål, hvilka i allmänhet i vida högre grad än förut allenast påkallade tolkning af gällande lagbestämmelser samt dessas tillämpning på gifna faktiska förhållanden, ingalunda erfordrades ett ämbetsverk med särskild kameral kompetens. Då härtill komme, att pröfningen af en stor del af ifrågasvarande mål berodde af lokala förhållanden och nyttighetssynpunkter samt i dessa hänseenden kammarkollegium icke kunde antagas tillföra pröfningen någon annan, större sakkunskap utöfver den, som finnes hos lokalmyndigheten, än den, som låge däri, att kollegium, såsom ett centralt ämbetsverk, hade en samlad öfverblick och erfarenhet angående förhållandena i riket — en kompetens, som emellertid i lika, om ej i än högre grad, borde antagas vara till finnandes hos Kungl. Maj:t — har kommittén ansett, att tre instanser i dessa mål icke betingades vare sig af målens beskaffenhet eller rättssäkerhetens kraf. Däremot

borde det gifvetvis lända till ökad enkelhet och snabbhet i förvaltningen, om den nuvarande andra instansen i dessa mål bortföle.

Afskiljande af nu ifrågavarande mål — de s. k. kommunikationsmålen — från kammarkollegii handläggning har, på sätt kommittén jämväl erinrat, redan vid flera tidigare tillfällen varit ifrågasatt. I hufvudsak enahanda förslag framställdes senast af 1874 års löneregleringskommitté, utan att detta dock föranledde någon åtgärd. Det hinder, som då ansågs föreligga för förslaget genomförande, bestod emellertid icke däri, att förevarande mål ansågos på grund af sin beskaffenhet böra fullföljas till kammarkollegium i egenskap af kameralt ämbetsverk, utan fastmera på sättet och formen för regeringsärendenas handläggning i statsrådet och inför Konungen. Med hänsyn till de jämförelsevis tunga former, hvori denna handläggning äger rum, ansågs nämligen regeringsärendenas antal redan då alltför stort och en tidsenlig reform snarare böra äsyfta en minskning än en ökning af dessa ärenden.

Kammarkollegium har i sitt underdåniga utlåtande den 29 april 1904 afstyrkt kommitténs ifrågavarande förslag. Till stöd härför har kollegium åberopat hufvudsakligen samma skäl, som, enligt hvad nyss angifvits, orsakat förkastande af de förslag, som tidigare i enahanda hänseende framkommit, hvarjämte kollegium framhållit, att, försåvidt, såsom kollegium hölle för antagligt, efter den föreslagna nya anordningens genomförande åtskilliga af ifrågavarande mål, eller i hvarje fall de mera invecklade af dem, komme att, oaktadt desamma icke vidare skulle i besvärsväg till kollegium fullföljas, till kollegium remitteras för afgifvande af underdånigt utlåtande, någon minskning i kollegii arbetsbörd genom samma anordning icke vore att förvänta utan snarare ökade kostnader för statsverket, då för handläggning af samma mål inom jordbruksdepartementet naturligen kräfdes ökade arbetskrafter.

Obestridligt är, att de mål, hvarom här är fråga, numera i regel icke för sin handläggning kräfva någon särskild kameral kompetens eller tillgång till det material, som i sådant hänseende finnes samlat hos kollegium. Tvärtom bero, såsom löneregleringskommittén framhållit, dessa måls afgörande i allmänhet allenast på tolkning af lag eller författning, eller, i den mån lagen härför lämnar utrymme, tillämpning af allmänna, rent praktiska lämplighetssynpunkter.

Å andra sidan är det tydligen af synnerlig vikt, att ifrågavarande mål, därmed ofta viktiga och omfattande praktiska intressen äro förknippade, blifva snabbt pröfvade och afgjorda. Förslag om afskaffandet

*Departements-
chefen.*

af mellaninstansen i dessa mål har därför, som nämndt, redan tidigare vid upprepade tillfällen varit å bane. Genomförande däraf har dock, som nämndt, hittills mött hinder i saknaden af ett organ, fullt lämpadt för upptagande och afgörande af ifrågavarande mål i andra och sista instans.

Löneregleringskommittén har i sitt betänkande erinrat, att, därest, på sätt Riksdagen i skrifvelse den 28 april 1903 ifrågasatt, en administrativ högsta domstol komme att inrättas, ifrågavarande mål säkerligen komme att, i enlighet med hvad Riksdagen ock antydt, till denna domstol förläggas, och däri sett ett ytterligare skäl för mellaninstansens indragning i dessa mål. Kommittén har emellertid ansett den sålunda föreslagna reformen böra genomföras oberoende däraf huruvida en sådan domstol komme till stånd eller icke. Enligt kommitténs mening vore nämligen den ökning i regeringens arbetsbörd, som skulle uppstå, ifall ifrågavarande mål finge fullföljas direkt hos Kungl. Maj:t i statsrådet, icke så betydande, att olägenheterna däraf borde utgöra något afgörande hinder för mellaninstansens indragande, därest en sådan åtgärd eljest pröfvades riktig och önskvärd.

Kommittén har med stöd af införskaffade uppgifter rörande antalet af de utaf kammarkollegium och Kungl. Maj:t under åren 1900 och 1901 afgjorda mål af ifrågavarande slag beräknat, att under förutsättning att en sådan förändring blefve genomförd, antalet dylika besvärsmål hos Kungl. Maj:t skulle komma att ökas med omkring ett hundratal årligen. Enligt hvad de vid den nyligen aflättna nådiga propositionen om inrättande af en regeringsrätt fogade statistiska uppgifter rörande det antal mål af ifrågavarande slag, som under en följd af år (1899—1906) inkommit till kammarkollegium gifva vid handen, torde emellertid kommitténs beräkning vara alltför låg och ökningen i antalet mål, som under nyssnämnda förutsättning kunna antagas komma att fullföljas hos Kungl. Maj:t, beräknas till minst 150 om året. Antalet är emellertid härvid af jämförelsevis mindre betydelse. Viktigare är, att ifrågavarande mål merendels äro af en synnerligen invecklad och vidlyftig beskaffenhet, i följd hvaraf desamma i regel kräva ett drygt och tidsödande arbete. Förbises bör icke heller, att målen genom den utredning, som komma desamma till del hos kammarkollegium, nu inkomma till Kungl. Maj:t i ett vida mer utredt skick än som kan blifva fallet, därest desamma få omedelbart fullföljas hos Kungl. Maj:t. Otvifvelaktigt är ock, att de skäl, som redan på 1870-talet anfördes emot införandet af en dylik anordning, sedan dess erhållit än större betydelse, i ty att antalet administrativa besvärsmål, som komma under regeringens handläggning, sedan dess gifvetvis rätt ansenligt vuxit i antal. Vid öfvervägande af dessa förhållanden och då man tillika tager i betraktande, att det sedan

länge framställt såsom ett synnerligen viktigt önskemål att i största möjliga utsträckning befria regeringen från de tidsödande och tyngande administrativa besvärsmålen för att därigenom bereda densamma tillfälle att mera odeladt ägna sig åt öfriga regeringsärenden och särskildt de större och mera omfattande frågornas lösning, synes mig en reform i nu förevarande hänseende, genomförd på det sätt kommittén i första hand tänkt sig, icke innefatta någon lycklig lösning af den föreliggande frågan; och anser jag mig därför icke böra tillstyrka ett förslag i sådan riktning.

Om däremot, på sätt Kungl. Maj:t i förenämnda till Riksdagen aflåtna proposition föreslagit, en administrativ högsta domstol varder inrättad, kommer tydligen den nu föreliggande frågan i ett väsentligt annat läge än förut. En dylik myndighet lämpar sig nämligen utan tvifvel ur alla synpunkter synnerligen väl för upptagande i sista instans af nu ifrågavarande mål. Bibehållandet af en mellaninstans för pröfningen af dessa mål, hvilket, såsom jag redan förut framhållit, svårigen kan på grund af målens egen beskaffenhet i och för sig anses erforderligt, lärer ock få anses desto mindre påkalladt, ifall desamma komma att i sista hand pröfvas af en myndighet med den sammansättning, som regeringsrätten är afsedd att erhålla. Under förutsättning af att en sådan myndighet kommer till stånd och bland sina åligganden får till uppgift att i sista instans upptaga och afgöra ifrågavarande mål, biträder jag därför obetingadt kommitténs förslag om mellaninstansens indragning i nu ifrågavarande mål, hvaremot jag, som nämndt, i motsatt fall, åtminstone för närvarande, icke kan tillstyrka en dylik åtgärd. Därest en dylik indragning kommer att ske, förutsätter jag, att kammarkollegii yttrande i dessa mål icke skulle inhämtas i andra fall, än då målet undantagsvis är af i någon mån kameral natur eller med kamerala förhållanden äger sammanhang.

Kommittén har vidare föreslagit,

att kammarkollegii befattning med pröfning och afgörande af jämväl följande besvärsmål måtte upphöra, nämligen:

om deltagande i nybyggnad eller reparation af kyrka på landet och i de städer, där bidrag därtill från landet erhålles, äfvensom af andra allmänna byggnader därstädes, hvilka af menigheterna skola underhållas, stället för deras uppförande och byggnadernas beskaffenhet m. m.;

om kronofjärdingsmansbesvärets utgörande;

om tillstånd till s. k. kyrkostugors uppförande och köps afslutande därom i Västerbottens och Norrbottens län, med hvad mera till ordningens befrämjande vid dem är förordnadt och i administrativ väg bör behandlas;

om ordningen och sättet för begagnande af samfällid tångtäkt å rikets hafsstränder;

om tillåtelse till svedjande, där sådan erfordras och frågan därom ej tillhör annan myndighets pröfning;

om rättighet för ägare af sådant utaf nybygge uppkommet skattehemman, hvarå han endast innehar inskränkt dispositionsrätt till skogen, att, för skogsmarks uppodling till åker eller äng, å hemmanet, utöfver husbehovet och det utsynade årshygget, fälla skog;

om förbud för ägare eller innehafvare af jordegendom på Gotthand att tills vidare anlita skogen å egendomens till skog eller beteshage häfdade mark annorlunda än för husbehof;

huruvida, vid utsyning för försäljning af virke å öfverloppsmark eller oafvittrad skog, skogstjänsteman trädt den ägare eller innehafvare af hemman eller nybygge tillkommande rätt för nära; samt

om anläggning af och frihetsår för krononybyggen, jämväl då beslut härom icke meddelas i sammanhang med afvittring.

*Departements-
chefen.*

Hvad beträffar förstnämnda grupp af mål, eller mål angående deltagande i nybyggnad och reparation af allmänna byggnader å landet m. m., finnes numera knappast något skäl, hvarför desamma skola pröfvas af ett kameralt ämbetsverk. Skyldigheten att deltaga i dylika prestationer har nämligen, såsom kommittén erinrat, öfvergätt från att vara ett å jorden hvilande extra ordinarie besvär till ett allmänt kommunalt åliggande. Detsamma gäller ock om kronofjärdingsmansbesväret.

Icke heller synes någon anledning föreligga att vid kammarkollegium bibehålla mål om tillstånd till uppförande af kyrkostugor i Västerbottens och Norrbottens län eller angående ordningen vid desamma. Hithörande mål, hvilka torde hafva förlagts till kammarkollegium, emedan ifrågavarande byggnader betraktats såsom ett slags tillbehör till kyrkorna, äro i allmänhet, då de någon gång förekomma, rena ordnings- eller polismål, hvilka hafva föga med kammarkollegii ämbetsverksamhet i öfrigt att skaffa.

Mål om ordningen och sättet för begagnande af samfällid tångtäkt å rikets hafsstränder äro, såsom kommittén anmärkt, af liknande beskaffenhet som mål rörande ordnandet af fiskes bedrifvande i gemensamt fiskevatten. Med sistnämnda slag af mål, hvilka enligt nu gällande bestämmelser i första hand pröfvas af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande och af dessa myndigheter handläggas i ungefärligen enahanda ordning som förstnämnda grupp af mål, har emellertid kammarkollegium icke att taga befattning, utan fullföljas desamma omedelbart hos Kungl. Maj:t.

Goda skäl synas därför föreligga för samma behandling jämväl af mål rörande ordningen och sättet för begagnande af samfälld tångtäkt.

Enligt kungl. förordningen den 29 juni 1866 har ägare af skattehemman, som uppkommit af nybygge, upplåtet efter nämnda dag, i allmänhet endast rätt att fritt disponera hemmanets skog till husbehof samt därutöfver af skogen tillgodogöra sig hvad efter utsyning och stämpling af vederbörande skogstjänstemän finnes med bevarande af skogens framtida bestånd kunna för framtiden årligen afverkas. Önskar ägaren å hemmanet, utöfver husbehofvet och det utsynade årshygget, falla skog för skogsmarkens uppodling till åker eller äng, skall tillstånd därtill sökas hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvilkens utslag i målet kan öfverklagas hos kammarkollegium.

Detsamma gäller äfven om skattehemman, uppkomna af äldre nybyggen, ifall föreskrifven byggnads- och odlingskyldighet därå icke blifvit inom behörig tid fullgjord.

Ifrågavarande, kammarkollegii handläggning nu tillhörande mål äro uppenbarligen af beskaffenhet, att deras bibehållande vid kammarkollegium numera icke kan anses behöfligt. Att undantagsvis kammarkollegii yttrande kan behöfva inhämtas, ifall t. ex. i målet är tvistigt, huruvida hemmanet verkligen tillkommit på sådant sätt, att nyss omförmälda bestämmelser äro därå tillämpliga, är en annan sak.

Frågor om förbud för ägare eller innehafvare af jordegendom å Gottland att i vissa fall anlita skogen å egendomen annorledes än till husbehof äro tydligen icke heller af karaktär, att deras hänskjutande till kammarkollegium kan anses nödigt.

Förslaget att mål rörande frågan huruvida, vid utsyning för försäljning af virke å öfverloppsmark eller oafvittrad skog, skogstjänsteman trädte den ägare eller innehafvare af hemman eller nybygge tillkommande rätt för nära sammanhängande med af kommittén jämväl framställt förslag därom, att vårdnen och inseendet öfver kronans öfverloppsmarker och oafvittrade marker skola öfverflyttas från kammarkollegium till annan myndighet. Under förutsättning att sist nämnda förslag, till hvilket jag längre fram skall återkomma, vinner gillande, synes däraf böra följa, att kammarkollegium befrias jämväl från handläggande af nyss omförmälda mål angående eventuellt intrång å den innehafvare af hemman eller nybyggen tillkommande rätt till skogen å sådan mark.

Kammarkollegium har icke heller haft något att erinra vid kommitténs förslag i nu omförmälda delar.

Hvad beträffar mål om tillåtelse till svedjande, upptagas dessa enligt nu gällande föreskrifter af kammarkollegium endast då frågan

rörer sådan fastighet, som står under kollegii vård och inseende. I anseende härtill och då det synes lämpligt, att dylika frågor, då de röra sådan fastighet, fortfarande pröfvas af kammarkollegium, synas mig tillräckliga skäl icke föreligga att härutinnan vidtaga någon ändring i nu gällande bestämmelser.

Detsamma gäller om mål angående anläggning af och frihetsår för krononybyggen, då beslut därom icke meddelas i sammanhang med afvittring. Då nämligen de under åborätt upplåtna krononybyggena fortfarande äro afsedda att stå under kammarkollegii inseende, synes det ock vara lämpligt, att mål om deras anläggning och villkoren därför fortfarande fullföljas till samma ämbetsverk. Att så icke sker, då anläggning af nybygge ifrågakommer i sammanhang med afvittring, är visserligen sant, men detta torde bero däraf, att, då besvär öfver Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes utslag i afvittringsfrågor i öfrigt anföras direkt hos Kungl. Maj:t, det icke ansetts lämpligt att därifrån särskildt utsöndra frågor om anläggningar af nybyggen. Ett skäl för bibehållande af nu ifrågavarande mål hos kammarkollegium synes äfven ligga däri, att kollegium har att i första hand upptaga och afgöra ansökningar om förlängning i frihetsår för krononybyggen, i hvilken anordning icke någon förändring blifvit ifrågasatt.

De nu omförmälda kategorier af mål, med hvilka enligt kommitténs förslag, likasom ock enligt min mening, kammarkollegium sålunda icke vidare skulle taga befattning, skulle enligt kommittéförslaget fullföljas från vederbörande ortsmyndigheter direkt till Kungl. Maj:t i statsrådet. Det af mig förut omförmälda förslaget till inrättande af en regeringsrätt innefattar emellertid, att vissa grupper af samma mål skulle i sista instans upptagas af denna domstol. Hit höra: mål om nybyggnad, inredning eller reparation af allmän byggnad, som af menighet skall byggas och underhållas, och om stället för sådan byggnads uppförande, mål om kronofjärdingsmansbesvärets utgörande i vissa fall, mål om ordningen och sättet för begagnande af samfäild tångtäkt å rikets hafsstränder, äfvensom mål om anläggning af och frihetsår för krononybyggen. Äfven om emellertid en regeringsrätt icke skulle komma till stånd, synes icke något hinder föreligga för att låta dessa slag af mål, hvilka äro jämförelsevis få till antalet och dessutom i allmänhet af tämligen enkel beskaffenhet, fullföljas direkt hos Kungl. Maj:t i statsrådet.

*Ifrågasatt
öfverflyttning
af vissa
kammar-
kollegium till-
hörande mål
till de allmänna
domstolarna.*

Kommittén har vidare föreslagit, att med upphörande af den beslutanderätt, som hittills tillkommit administrativa myndigheter, måtte till allmänna domstolarna öfverlämnas att upptaga och handlägga tvister:

emellan församling eller enskilda hennes medlemmar samt församlingens prästerskap, kyrkobetjäning eller folkskollärare om, huru och till hvad belopp de senares löningsrättigheter skola enligt lag, fastställda löneregleringar eller särskilda öfverenskommelser utgöras; samt

om tydning och tillämpning af gällande bestämmelser rörande barnmorskors löneförmåner.

Dessa tvistefrågor handläggas nu, försåvidt de äro föremål för administrativ behandling, i första instansen af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande, hvarifrån de fullföljas genom besvär, då det gäller landet samt land och stad gemensamt, till kammarkollegium, men då det rör stad enbart, direkt till Kungl. Maj:t. Anledningen till berörda olikformighet är gifvetvis den, att samtliga ifrågavarande tjänstnehafvares aflöning, såvidt rör landet, tidigare bestått och beträffande vissa af dem delvis ännu består i förmåner, utgående af den skattskyldiga jorden, och således haft eller fortfarande hafva karaktär af ett denna åliggande extra ordinarie besvär. Kommittén har emellertid icke ansett tillfyllestgörande skäl föreligga för bibehållande af berörda olikformighet, helst genom förändrad lagstiftning flertalet af ifrågavarande mål och i hvad angår folkskollärares och barnmorskors löningsrättigheter numera helt och hållet mistat sin kamerala karaktär. Dessutom har kommittén påpekat, att, oaktadt nämnda mål upptagas och afgöras i administrativ väg, de allmänna domstolarna icke dess mindre ansett sig oförhindrade att oberoende häraf till pröfning upptaga desamma, i följd hvaraf stundom vållats en viss osäkerhet i lagskipningen å förevarande område.

Under förutsättning att en regeringsrätt komme att inrättas, synes emellertid kommittén icke hafva funnit olämpligt, att nu ifrågavarande mål komme att i sista instans af denna myndighet upptagas och afgöras.

Kammarkollegium har i denna punkt icke framställt någon erinran mot kommitténs förslag.

I samband med den till Riksdagen aflåtna propositionen angående regeringsrätten hafva de spörsmål, som sålunda af löneregleringskommittén i nu förevarande sammanhang berörts, jämväl upptagits till behandling, ehuru ur en mera allmän synpunkt än den, från hvilken kommittén, som ju i det sammanhang, hvarom här är fråga, endast haft anledning att syssla med förevarande fråga i hvad densamma rör kammarkollegium, haft anledning att skärskåda desamma.

I det anförande till statsrådsprotokollet, däri chefen för justitiedepartementet tillstyrkt aflåtande af nämnda proposition, har sålunda bemälda departementschef gjort gällande den åskådning, att tvister om

*Departements-
chefen.*

utbekommande af aflöningsförmåner böra, åtminstone då anspråket riktas mot statsverket, behandlas i en helt annan ordning än den hittills gällande. Dessa tvister hafva nämligen, såsom rörande sig om rättsförhållanden af helt och hållet publik natur, ansetts bäst lämpa sig för afgörande i administrativprocessens former och i sista hand af regeringsrätten. I sådant afseende har föreslagits, att rätten till fullföljd af besvär öfver det verks eller den inrättnings beslut, som vägrat den påstådda utbetalningen, skulle bortfalla, men att den därmed missnöjde skulle äga att efter stämning å nämnda verk eller inrättning utföra sin talan vid kammarrätten, hvarefter besvär öfver dess beslut skulle prövas af regeringsrätten. Häraf skulle åter å andra sidan följa, att mål af ifrågavarande slag icke vidare skulle få upptagas af de allmänna domstolarna. De bestämmelser, som i nu berörda hänseende kunde erfordras, borde emellertid enligt chefens för justitiedepartementet uttalande upptagas i särskild lag, hvartill bemälda departementschef ärnade framdeles framlägga förslag.

Den sålunda ifrågasatta proceduren gäller emellertid, som sagdt, närmast endast mål rörande mot statskassan riktade anspråk, men däremot icke andra, af förvaltningsmyndigheterna handlagda tvister om löneförmåner. Äfven dessa mål skulle visserligen enligt nämnda förslag i sista instans tillhöra regeringsrättens afgörande. Men frågan om sättet för dessa måls handläggning i öfrigt har i samma förslag lämnats öppen, dock att äfven beträffande dessa gjorts gällande den mening, att desamma fortfarande borde handläggas i administrativprocessens former.

Såsom den viktigaste gruppen af sistberörda slag af mål har därvid betecknats just vissa af nu ifrågavarande mål, eller tvister i nu förevarande hänseende mellan församling eller enskilda hennes medlemmar, å ena, samt församlingens prästerskap, kyrkobetjäning eller folkskollärare, å andra sidan. Den procedur, som enligt nyssnämnda förslag är afsedd för handläggning af tvister om statstjänares aflöningsförmåner, synes ock lämpa sig mindre väl för nyssnämnda slag af mål likasom ock för de af löne regleringskommittén i sammanhang därmed omförmälda frågor om tydningen och tillämpningen af gällande bestämmelser om folkskollärares och barnmorskors löneförmåner. Samtliga nu ifrågavarande befattningshafvare aflönas nämligen hufvudsakligen, eller åtminstone till väsentlig del, af kommunerna, de kyrkliga eller civila. Härom gällande bestämmelser, särskildt i hvad rör de två sistnämnda kategorierna af löntagare, sammanhänga ock med förhållanden af den natur, att, om man, såsom i förenämnda af chefen för justitiedepartementet framlagda förslag förutsättes, vill förbehålla de administrativa myndigheterna pröfning och

afgörande af ifrågavarande mål — en anordning, för hvilken, utom andra, rent praktiska lämplighetsskäl synas tala — någon ändring i härutinnan nu gällande bestämmelser icke synes påkallad. Dock vill jag därvid i visst afseende göra undantag för mål om folkskollärares och barnmorskors löneförmåner. Dessa utgå nämligen numera i allt väsentligt efter enahanda grunder som kommunalutskylder, och finnes därför nu icke vidare någon anledning att i fråga om dessa mål mera än beträffande åtskilliga andra, om hvilka förut talats, bibehålla kammarkollegium såsom andra instans, utan torde dessa, synuerligast om desamma i öfverensstämmelse med förut nämnda förslag komma att i sista hand afgöras af regeringsrätten, utan olägenhet kunna från Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande fullföljas direkt till högsta instans.

Annorlunda är däremot förhållandet med mål om prästerskapets och kyrkobetjäningens aflöningsförmåner. Hithörande befattningshafvares aflöning utgår nämligen ännu, såvidt angår landsbygden — och om annat är ju i detta sammanhang ej fråga — till väsentlig del af den skattskyldiga jorden enligt föreskrifter eller öfverenskommelser, växlande för olika orter.

Visserligen står nu på dagordningen frågan om införande af ett förändradt, mera förenkladt aflönings sätt för prästerskapet. Men äfven om denna fråga i närmaste tid erhåller sin lösning, är likväl att märka, att ganska lång tid kommer att förflyta, innan de nya bestämmelserna mera allmänt kunna komma till tillämpning, enär de nu gällande prästlönekonventionerna, hvilka i allmänhet tillkommit under slutet af 1860— eller början af 1870-talet, äro fastställda att gälla för en tid af femtio år från det desamma blifvit af Kungl. Maj:t fastställda.

Så länge nämnda förhållanden ännu äro bestående, är därför otvifvelaktigt, att kammarkollegium, som har tillgång till det material, hvilket för bedömande af åtskilliga härmed sammanhängande, ofta nog ganska invecklade frågor är erforderligt, och därjämte har till uppgift att handlägga åtskilliga närliggande ärenden, särskildt dem, som röra prästerskapets boställen — i hvilket afseende någon förändring icke blifvit ifrågasatt — bättre än något annat administrativt centralt ämbetsverk, ägnar sig för upptagande och afgörande af hithörande spörsmål. Desamma gäller ock om mål rörande kyrkobetjäningens aflöningsförmåner.

Med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt synes mig i alla afseenden ändamålsenligast, att i fråga om behandlingen af mål rörande dessa förhållanden fortfarande och åtminstone till dess förändrade grunder för ifrågavarande löntagares aflöningsförhållanden blifvit mera allmänt genomförda, i förevarande afseende den nuvarande ordningen bibehålles. Därest denna min uppfattning godkännes, skulle således

kammarkollegium fortfarande i enahanda omfattning som hittills utgöra andra instans i mål rörande prästerskapets och kyrkobetjäningens aflöning. Om, på sätt förut antydts, tvister rörande såväl hithörande som öfriga förut omförmälda, hufvudsakligen eller till väsentlig del kommunalt aflönade befattningshafvares löneförmåner icke vidare skulle få anhängiggöras vid allmän domstol, lärer föreskrift därom böra meddelas i enahanda ordning som beträffande sådana tvister, hvilka, enligt hvad förut nämnts, skulle i första hand upptagas af kammarrätten.

Med hvad jag nu yttrat har jag icke åsyftat att föreslå någon rubbning i hittills gällande bestämmelser, såvidt därigenom uttryckligen föreskrifvits, att vissa med de i detta sammanhang omtalade i viss mån närbesläktade mål — såsom den i kungl. brefvet den 13 januari 1791 omförmälda fråga därom, »huruvida prästen fordrat hvad redan blifvit erlagdt eller någon tredskas gifva prästen sin rätt» m. m. — skola tillhöra allmän domstol.

*Öfverflyttning
af vissa kam-
markollegium
tillhörande
ärenden till
domänstyrelsen.*

Under erinran att det under äldre tider varit åt kammarkollegium uppdraget att hafva vård och inseende öfver statens fasta egendom i allmänhet, men att denna dess ämbetsverksamhet i senare tider alltmera begränsats, i ty att — fränsedt öfverintendentsämbetets befattning med kronans i civilt ändamål anslagna hus och byggnader — inseendet öfver all kronans fasta egendom, som ej innehades med stadgad åborätt eller vore till visst statsändamål anslagen och till följd däraf vore antingen till omedelbart begagnande upplåten eller ställd under särskild ämbetsmyndighets vård, numera vore anförtrodt åt domänstyrelsen, har kommittén vidare anført, hurusom det blifvit inom kommittén ifrågasatt, huruvida icke till sistnämnda ämbetsverk borde öfverflyttas vården om större eller mindre del af den statens fasta egendom, som fortfarande stode under kammarkollegii inseende, i syfte att därigenom vinna, i möjligaste mån, enhet i förvaltningen af statens jordegendom, såväl skogar som jordbruksfastigheter. Det hade nämligen erinrats, att den nuvarande splittringen af vården om dylik egendom å olika myndigheter medförde vissa olägenheter, hvartill komme att kammarkollegium, med hänsyn till dess allmänna ämbetsuppgifter, icke kunde anses erbjuda enahanda förutsättningar som domänstyrelsen för en sakkunnig vård af statens jordegendom.

Härutinnan har emellertid kommittén erinrat, att beträffande största delen af den egendom, som ännu stode kvar under kammarkollegii vård och inseende, statens befattning därmed vore af annan art än med afseende å den egendom, hvars förvaltning vore anförtrodd åt domänstyrelsen. Hvad anginge förstnämnda egendom, till hvilken för-

nämligast hörde de under kammarkollegium ännu lydande boställen samt under åborätt upplåtna hemman och lägenheter, hade staten icke att utöfva någon sådan direkt förvaltning, som ägde rum med afseende å kronans jordbruksdomäner, utan det gällde hufvudsakligen att tillse, att en gång för alla gifna föreskrifter blefve iakttagna. Därför funnes ej heller med afseende på denna egendom samma skäl att anförtro vården och inseendet öfver densamma åt en myndighet med speciell sakkunskap i landtbruksfrågor. Härtill komme, att många af de frågor, som i dylika ärenden uppkomme, vore af en mera, så att säga, kameral natur, för hvilkas lösning det vore af vikt att tillgå den sakkunskap och det material, som i sådant hänseende vore till finnandes hos kammarkollegium. Därför syntes inseendet öfver denna statens egendom böra tillsvärdare hos kollegium kvarblifva.

Däremot hade det synts kommittén angeläget, att till domänstyrelsen, för erhållande af mera verksam vård och inseende, öfverlämnades de rika statstillgångar, som låge i kronans öfverloppsmarker och oafvittrade marker samt vid dem befintliga fisken.

För nödvändigheten af en dylik öfverflyttning har kommittén, hvad särskildt angår kronoöfverloppsmarkerna, hämtat stöd af kammarkollegii underdåniga utlåtande den 13 januari 1899 med anledning af Riksdagens revisorers anmärkningar i fråga om enskildas bebyggande af kronans mark vid Malmberget och Koskulls kulle inom Gellivare socken af Norrbottens län. Uti detta utlåtande hade nämligen kollegium meddelat, bland annat, att kronans öfverloppsmarker enligt instruktionen för ämbetsverket visserligen hörde under kollegii vård och inseende, men att kollegium beträffande flertalet af dessa marker likväl icke ägde tillgång till handlingar och kartor, på grund af hvilka kollegium kunde afgöra, huruvida ett område vore att anse såsom öfverloppsmark eller icke, utan för upplysnings vinnande därutinnan måste hänvända sig till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande och domänstyrelsen; att kollegii vård och inseende öfver nämnda marker därför i allmänhet icke kunde sträcka sig till ett öfvervakande af, att inkräktning å dem icke ägde rum, helst någon omedelbart under kollegium lydande tjänstepersonal icke vore satt att hålla uppsikt öfver ifrågavarande marker och till kollegium inberätta hvad i ett eller annat afseende rörande dem förefölle; samt att skogsvården å kronoöfverloppsmarkerna, på sätt framginge af 8 kap. i förordningen angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket den 26 januari 1894, icke vore beroende af åtgärd från kollegii sida.

Med afseende å hvad sålunda blifvit anfördt har kommittén föreslagit, att från kammarkollegium till domänstyrelsen måtte öfverflyttas

vården och inseendet öfver kronans öfverloppsmarker och oafvittrade marker samt vid dem befintliga fisken.

Mot detta kommitténs förslag har kammarkollegium i sitt förenämnda den 29 april 1904 afgifna utlåtande öfver kommitténs betänkande icke haft något att erinra.

Öfver kommitténs förslag i nu ifrågavarande del har jämväl domänstyrelsen den 25 augusti 1905 afgifvit infordradt underdånigt utlåtande; och har domänstyrelsen därvid, under erinran att styrelsen redan hade att handlägga ärenden rörande skogsutsyning och afverkning, bedömmande af skogstillgången m. m. å ifrågavarande marker, samt att den befattning med samma marker, som nu icke tillkomme domänstyrelsen, afsåge, bland annat, markernas fredande för inkräntningar samt ett ordnad tillgodogörande af å dem varande slätter och fiske, tillstyrkt förslaget.

Departements-
chefen. Med afseende å hvad sålunda blifvit upplyst biträder jag kommitténs förslag i denna del.

Öfverflyttande
till de lokala
förvaltnings-
myndigheter-
nas pröfning i
första hand
af vissa
kammarkolle-
gium nu till-
hörande
ärenden. Såsom förut nämnts tillkommer det, bland annat, kammarkollegium att pröfva och afgöra ärenden om bortförande från hemman eller lägenhet, som står under dess vård och inseende, af foder, när tillfälligt öfverskott däraf i följd af odlingar eller andra omständigheter uppstått, samt att därvid föreskrifva de villkor, som kunna finnas nödiga.

Kommittén har ansett dessa ärenden vara af den beskaffenhet, att desammas afgörande i första hand lämpligen kunde anförtros åt vederbörande länsstyrelse, och att de endast i fall af besvär öfver länsstyrelsens beslut borde gå till kammarkollegium såsom andra instans.

Kommittén har därför föreslagit, att pröfning och afgörande i första hand af ifrågavarande ärenden måtte öfverlämnas till Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande.

Departements-
chefen. Mot berörda förslag, i fråga hvarom kammarkollegium icke haft något att invända, har jag för min del intet att erinra.

Kammarkollegii befattning med tillsättande af vissa landstatstjänster m. m. Enligt den för kammarkollegium gällande instruktion har kollegium att, sedan Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande uppgjort förslag till återbesättande af ledig häradsskrifvartjänst, afgifva underdånigt utlåtande öfver de sökandes kompetens och skicklighet, innan tjänsten af Eders Kungl. Maj:t tillsättes. Enligt samma stadgande tillkommer det vidare kollegium att meddela häradsskrifvare tjänstledighet under viss tid, ej

öfverstigande sex månader, att vid dylik tjänstledighet, likasom ock, då häradsskrifvartjänst är vakant, meddela förordnande angående befattningens uppehållande äfvensom att hos Eders Kungl. Maj:t anmäla frågor om afsked från sådan befattning.

Jämlikt samma § skola vidare motsvarande ärenden i fråga om landskamrerare- och kronofogdetjänster handläggas af kammarkollegium och statskontoret gemensamt, hvarjämte kammarkollegium har att utfärda förordnande för expeditionskronofogde, där sådan enligt Eders Kungl. Maj:ts särskilda tillstånd må anställas, samt att, då vid inträffande förfall för kronofogde eller häradsskrifvare någon kompetent person icke finnes att tillgå, åt hvilken tjänstegöromålens bestridande kan uppdragas, därtill förordna någon annan skicklig och pålitlig person, dock hvad kronofogdetjänst angår, gemensamt med statskontoret; och skall, då förordnande, hvarom sist nämuts, varder meddeladt, underdånig anmälan därom göras hos Eders Kungl. Maj:t.

Löneregleringskommittén har nu föreslagit, att berörda kammarkollegium ensamt eller gemensamt med statskontoret tillhörande åligganden i afseende å tillsättande af landtstatstjänstemän samt tjänstledighet, förordnande och afsked för dem måtte upphöra.

Hvad sålunda af kommittén föreslagits har redan delvis blifvit genomfördt. I det af kommittén afgifna betänkande och förslag angående reglering af löneförhållandena n. m. vid statskontoret gjorde nämligen kommittén en liknande framställning i fråga om statskontoret och föreslog, att dess befattning med hithörande frågor skulle upphöra.

*Departements-
chefen.*

Med anledning häraf har i den nya instruktion för statskontoret, som den 18 oktober sistlidet år i sammanhang med fastställande af ny lönestat för samma ämbetsverk utfärdats, föreskrifvits, att i afseende på *tillsättande* af landskamrerare- och kronofogdetjänst äfvensom landtränmästartjänst det skall tillkomma statskontoret att till Eders Kungl. Maj:t, jämte underdånigt utlåtande om de sökandes kompetens och skicklighet, öfverlämna af Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande upprättadt förslag till sådan tjänsts återbesättande.

På det att kammarkollegii instruktion måtte bringas i öfverensstämmelse med hvad sålunda stadgats, erhöll kammarkollegium samtidigt befallning att inkomma med underdånigt förslag till de ändringar i dess instruktion, som häraf påkallades, hvarjämte, sedan handlingarna i ärendet öfverlämnats till civildepartementet, kammarkollegium och stats-

kontoret anbefallts att gemensamt afgifva yttrande i anledning af löne-regleringskommitténs förslag rörande förändradt sätt för handläggning af frågor om tjänstledighet för landskamrerare, landtränmästare och kronofogdar samt förordnande af vikarier vid tjänstledighet för sådan tjänsteman m. m., som därmed äger sammanhang. Sådant yttrande har också nyligen från ämbetsverken till civildepartementet inkommit; och torde detta ärende inom den närmaste framtiden komma att af chefen för nämnda departement inför Eders Kungl. Maj:t anmälas.

Genom den nämnda i statskontorets nya instruktion utfärdade bestämmelsen kan sålunda den gemensamma handläggningen af kammarkollegium och statskontoret af frågor om tillsättning af landskamrerare och kronofogdetjänster, som tidigare varit föreskrifven, anses upphäfd. Föreskriften därom, att statskontoret skall före tillsättande af sådan tjänst eller af landtränmästarbefattning afgifva underdånigt utlåtande, har däremot bibehållits. Då Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande icke kunna förutsättas alltid äga tillräcklig kännedom om andra sökandes kompetens och skicklighet än deras, som tjänstgjort inom länet, har det nämligen med hänsyn till önskvärdheten af ett likformigt och rättvist befordringssystem för hela riket, ansetts icke vara utan betydelse, att ett centralt ämbetsverk, som har tillfälle att åtminstone i viss mån följa förhållandena inom förvaltningen å förevarande område inom riket i dess helhet, i hithörande ärenden afgifver yttrande, innan desamma förekomma till afgörande inför Eders Kungl. Maj:t.

Hvad beträffar häradsskrifvartjänsterna, synas mig enahanda synpunkter böra göras gällande som i fråga om landskamrerare- och kronofogdebefattningar. Det synes sålunda vara lämpligt, att kammarkollegium fortfarande bibehålles vid åliggandet att afgifva underdånigt yttrande öfver Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvandes förslag till besättande af häradsskrifvartjänst, hvaremot dess befattning med frågor om tjänstledighet, förordnande vid tjänstledighet eller vakans samt afsked för sådan tjänsteman synes utan olägenhet kunna upphöra. Det samma gäller om kollegii åliggande att i vissa fall meddela förordnande för expeditionskronofogde. Hithörande frågor böra gifvetvis tagas i närmare ompröfning i sammanhang med utfärdande af ny instruktion för kammarkollegium.

*Förnerna för
besvärsmåls
förberedande
behandling.*

I syfte att ernå ett snabbare afgörande af till kammarkollegium fullföljda besvärsmål samt undvika onödigt besvär och kostnad för parterna har löneregleringskommittén föreslagit, att — i stället för att

hos kollegium anförda besvär enligt nu gällande föreskrifter ingifvas till kollegium och därefter genom beslut af kollegium utställas till kommunikation med vederbörande — i mål, som från Eders Kungl. Maj:ts befallningshafvande genom besvär fullföljas till kammarkollegium, besvären skola aflämnas till vederbörande befallningshafvande, som skulle hafva att, med iakttagande af gifna föreskrifter, infordra vederbörandes förklaring och insända handlingarna jämte eget utlåtande till kollegium. Med berörda förslag afses dock icke att göra någon rubbning i nu gällande föreskrifter angående besvär öfver markegångssättningar, hvarom särskilda bestämmelser gälla.

Såsom kommittén erinrat, framställdes i hufvudsak enahanda förslag, som nu är i fråga, af 1874 års lönerogleringskommitté. Kammarkollegium afstyrkte då förslaget, såsom skäl hvarför åberopades, att målen stundom vore af beskaffenhet att kunna afgöras utan kommunikation eller ock fordrade, att verkställighet af det öfverklagade beslutet skyndsamt inhiberades. Förslaget föranledde icke heller någon åtgärd i det hänseende, hvarom nu är fråga.

I sitt utlåtande öfver den nuvarande lönerogleringskommitténs betänkande har kammarkollegium däremot lämnat ifrågavarande förslag utan erinran.

Vid det upplysta förhållande, att enligt praxis hos kollegium anförda besvär så godt som undantagslöst utställas till kommunikation, samt att inhibition af verkställighetsåtgärder ytterst sällan förekomma, anser jag mig böra biträda den af kommittén i förevarande hänseende föreslagna åtgärden, hvilken synes mig ägnad att befordra målens skyndsammare afgörande samt bespara de rättssökande kostnad och besvär. Liknande bestämmelser gälla för öfrigt redan nu beträffande åtskilliga andra slag af besvärsmål, hvilkas handläggning ankommer på andra ämbetsverk.

*Departements-
chefen.*

I anslutning till sitt förslag om upphörande af kammarkollegii befattning med en stor del af de besvärsmål, som nu tillhöra kollegii handläggning, har lönerogleringskommittén tagit under öfvervägande frågan, huruvida rätten att hos Kungl. Maj:t öfverklaga kollegii beslut i sådana besvärsmål, som enligt kommitténs förslag fortfarande skulle af kollegium upptagas, bör bibehållas eller icke.

*Ifrågasatt
upphörande
af rätten att
öfverklaga
kammar-
kollegii beslut
i besvärsmål.*

Enligt kommitténs förslag skulle kammarkollegium fortfarande hafva att såsom andra instans upptaga och pröfva följande slag af besvärsmål, nämligen:

angående de årliga markegångstaxorna;
 angående afsöndring af jord eller lägenhet från egendom, som innehafves under enskild äganderätt, och om afgäld för sådan afsöndring;
 om afsöndring af jord eller lägenhet på viss tid eller på lifstid från de under åborätt upplåtna kronohemman och nybyggen;
 om bortförande från hemman eller lägenhet, som står under kollegii vård och inseende, af foder, när tillfälligt öfverskott däraf i följd af odlingar eller andra omständigheter uppstått;

om stadgad åborätt till hemman och lägenheter af krononatur och om företräde till sådan åborätt;

huruvida jord, tillhörig kyrkor i Lunds och Göteborgs stift, skall enligt gällande författningar under prästgård eller annat visst hemman brukas, samt om beloppet af den afgift, som däraf bör till kyrkan erläggas;

om villkor för utarrendering af prästerskapet eller kyrkor anslagen jord, som, enligt hvad författningarna stadga, skall under arrende upplåtas, och om optionsrätt till sådant arrende;

om medgifvande åt åbor å kronohemman och de under kollegii inseende ställda allmänna inrättningars hemman och lägenheter att under behörigt iakttagande af fastställd hushållningsplan äfven till afsalu begagna skogen, äfvensom, där dylikt tillstånd beviljats, om förbud att tills vidare annorlunda än till husbehof använda skogen; samt

om rättighet och företrädesrätt till skatteköp, om nybygges omförande till skatte och huruvida ägaren därvid må öfver dess skog tilläggas full skattemannarätt eller allenast den inskränkta rätt, författningarna för vissa fall bestämma.

Ifrågavarande mål vore enligt kommitténs mening af jämförelsevis enkel beskaffenhet. För nästan alla vore gemensamt, att det i dem gällde förnämligast att rätt iakttaga och afväga det allmännas intresse. I en stor del vore det fråga om medgifvanden och rättigheter i afseende på den statens fasta egendom, öfver hvilken kammarkollegium hade vård och inseende och beträffande hvilken således kollegium måste anses äga den största sakkunskapen. Och äfven i öfrigt berörde dessa mål förhållanden, rörande hvilka kollegium, såsom kameralt ämbetsverk, måste anses vara särskildt sakkunnigt. Det kunde därför ock med visshet antagas, yttrar kommittén, att i regel den utredning, som i ett sådant mål ävägabragts i kollegium, också varit grundläggande för pröfningen hos Kungl. Maj:t.

På dessa skäl har kommittén, med erinran tillika, att vissa slag af mål — enligt kommitténs mening af vida större betydelse än de nu

ifrågavarande — såsom exempel hvarå anförts lagsökningsmål och fattigvårdsmål, nu i sista hand afgjordes, de förra af allmän hofrätt och de senare af kammarrätten, hemställt, att öfver kammarkollegii beslut i besvärsmål, hvilka enligt kommitténs förslag kollegium skulle hafva att såsom andra instans handläggas, klagan icke måtte få föras.

Innan jag går vidare, bör redan nu nämnas, att kommittén, som, på sätt jag senare skall närmare omförmäla, framlagt förslag till en ganska genomgripande förändring i grunderna för kammarkollegii organisation, enligt hvilket kollegium skulle bestå af, utom andra tjänstemän, en generaldirektör som chef, jämte tre — i stället för nu sex — kammarråd, hvilka skulle vara chefer hvar för sin byrå, tillika föreslagit, att de besvärsmål, som enligt kommitténs förslag skulle af kollegium upptagas, skulle fortfarande — liksom nu såväl i fråga om besvärsmål som öfriga af kollegium handlagda mål och ärenden är regel — handläggas och afgöras *kollegialt* eller närmare bestämdt, i enlighet med hvad nu är fallet, af chefen, den föredragande ledamoten och en ytterligare ledamot eller, i chefens frånvaro, af tre ledamöter.

Kammarkollegium har förklarat sig icke kunna till fullo instämma i kommitténs mening därom, att ifrågavarande mål i allmänhet vore af enklare beskaffenhet, och att det i nästan alla dessa förnämligast gällde att iakttaga och afväga det allmännas intresse. Med undantag af de särdeles obetydliga frågorna om bortförande af foder från vissa egendomar, erbjöde nämligen dessa mål på grund af såväl sin egen beskaffenhet som ofullständigheten och otydligheten i den lagstiftning, hvilken vore att tillämpa i den förekommande frågan, ej sällan en viss svårighet vid bedömandet; så särskildt målen om rätt och företräde till åboskap och skatteköp samt om nybygges omförande till skatte och éventuell rätt till skogen å det skatteomförda nybygget. Icke heller vore i de flesta af dessa mål lämpligheten från det allmännas synpunkt af någon förvaltningsåtgärd så mycket föremålet för pröfning, som fast hellre ett rättsanspråk — ofta af betydande ekonomisk innebörd — hvilket enskild person ansåge sig hafva i laga ordning förvärfvat och ville göra gällande vare sig mot en annan enskild eller mot staten.

Kollegium har därjämte uttalat den uppfattning, att den organisation af kollegium, som kommittéförslaget innebure, icke innefattade tillräckliga garantier för erhållande af ett sådant afgörande, som man borde fordra af en domstol i sista instans. Med erinran om de bestämmelser, som gälla beträffande högsta domstolens, hofrättens och kammarrättens domförhet, har kammarkollegium härutinnan påpekat, att,

med den af kommittén föreslagna organisationen, en personal af tre ledamöter, ehvad de alla vore om slutet ense eller uttalade hvar sin särskilda mening, kunde göra till fyllest vid meddelandet af beslut i sista instans. Toges härvid tillika i betraktande att adjungerade ledamöter, hvilka helt naturligt måste vara mera främmande för göromålen än de ordinarie ledamöterna, ganska ofta, och alltid under semester för dessa senare, biträdde kollegium, syntes ur rättssäkerhetens synpunkt den af kommittén föreslagna anordning icke kunna tagas för god. Bibehölles däremot kollegium vid sin nuvarande organisation med sex ledamöter, syntes för den händelse det eljest befunes lämpligt att borttaga rättigheten att i omförmälda mål fullfölja talan hos Kungl. Maj:t, kollegium kunna påtaga sig ansvaret att i sista hand afgöra ifrågavarande mål, i synnerhet om föreskrift meddelades därom, att samma mål alltid skulle hos kollegium handläggas i plenum.

En af kammarkollegii ledamöter, kammarrådet Nehrman, har i denna punkt uttalat afvikande mening och hemställt, att ifrågavarande mål måtte förklaras skola fullföljas omedelbart hos Kungl. Maj:t, men att kammarkollegii underdåniga utlåtande i sådana mål alltid skulle inhämtas.

*Departements-
chefen.*

I likhet med kammarkollegium kan jag icke i allo dela löneregleringskommitténs uppfattning, att ifrågavarande mål — till hvilka, i förbigående sagdt, väl numera äro att räkna jämväl mål angående fastställandet af afgäld från afsöndrad lägenhet enligt lagen den 25 maj 1905 och aflösning af sådan afgäld enligt lagen den 19 april 1907 äfvensom mål om afsöndring af inägojord i de norra länen enligt lagen den 31 augusti samma år — regelmässigt äro af så enkel beskaffenhet, att behofvet af en ytterligare instans, utöfver kammarkollegium, beträffande dessa på sådan grund kan anses uteslutet. Om ock de till vissa af ifrågavarande kategorier hörande mål merendels äro af tämligen enkel beskaffenhet, kan detta däremot ingalunda alltid sägas vara fallet beträffande andra hithörande slag af mål, däri tvärtom ej sällan uppstå tvistepunkter af ganska komplicerad och svårlöst natur. Oafsedt emellertid målens mer eller mindre svårösta beskaffenhet, gäller emellertid beträffande en hel del af ifrågavarande mål, exempelvis mål om tillstånd till afsöndring i vissa fall, om villkor för utarrendering af prästerskapet eller kyrkor anslagen jord, om rätten för åbor å kronohemman eller allmänna inrätningars hemman att nyttja skogen å hemmanet utöfver husbehofvet, om skatteköp, om nybygges omförande till skatte och villkoren därvid m. fl., att afgörandet af desamma helt naturligt beror icke blott af en direkt rätts-

tillämpning utan jämväl af de allmänna styrelse- och förvaltningsgrundsatsen, som af den beslutande myndigheten beträffande den allmänna hushållningen i stort sedt omfattas. Om än pröfningen af ifrågavarande mål merendels sammanhänger med kamerala spörsmål och i följd däraf kammarkollegium måste anses besitta den speciella sakkunskap, som för utredningen och bedömandet af dylika mål i sådant afseende erfordras, utesluter detta därför i sådana mål, på hvilka jag här särskildt syftar, lika litet som i åtskilliga andra mål, i hvilka speciella fackinsikter för målens utredning erfordras, men hvilka icke dess mindre få från central myndighet till Kungl. Maj:t fullföljas, betydelsen af en förnyad pröfning i högre eller högsta instans, där en mera samlad överblick öfver förvaltningen i dess helhet och särskildt på områden, som ligga de nu ifrågavarande nära, måste antagas vara till finnandes. Ehuru detta icke kan sägas i samma grad gälla om öfriga hithörande mål, äger det dock i viss mån sin tillämpning äfven beträffande dem. I hvarje fall synes det mig föga lämpligt att härutinnan företaga en utsöndring och föreskrifva, att en eller annan grupp af ifrågavarande mål skulle stanna hos kammarkollegium såsom sista instans, medan åter de öfriga skulle få till Kungl. Maj:t fullföljas. Frånsedt, att, såsom nyss antydts, äfven i de mål, som kunna sägas hafva en mera enbart rättslig natur, pröfningen i högre instans stundom kan äga en viss betydelse, äro nämligen de mål af ifrågavarande slag, som fullföljas till Kungl. Maj:t, till antalet så pass få, att en dylik åtgärd svårligen i förevarande fall kan anses förestafvad af något verkligt praktiskt behof eller intresse. Allra minst kan ett sådant åberopas, om, såsom föreslagits, en regeringsrätt kommer till stånd, hvilken myndighet synes väl lämpa sig för upptagande i sista instans af flertalet af nu ifrågavarande slag af mål.

Oafsedt nu framhållna omständigheter, synes det mig ock, på sätt kammarkollegium påpekat, uppenbart, att den af kommittén föreslagna organisationen af kammarkollegium svårligen kan ur rättssäkerhetens synpunkt anses innebära tillräckliga garantier för att de mål, hvilka enligt kommitténs förslag skulle afgöras af kollegium såsom sista instans, skulle åtminstone under alla förhållanden erhålla ett sådant afgörande, som af ett domslut i sista instans måste fordras. Ehuru, på sätt senare skall närmare utvecklas, jag icke i allo kan ansluta mig till kommitténs organisationsförslag, är likväl gifvet, att med den ställning, jag, enligt hvad af det föregående framgår, intager till frågan om den blifvande omfattningen af kollegii ämbetsverksamhet, en icke oväsentlig inskränkning i kollegii ledamotsantal jämväl enligt min mening däraf

bör blifva en följd. Om därför den af kommittén förordade åtgärden att förvandla kollegium till en i vissa slag af administrativa besvärsmål i sista instans dömande myndighet icke kan anses fullt förenlig med dess förslag till organisation af ämbetsverket, gäller detta äfven, om ock ej i samma grad, beträffande det förslag, jag i sådant hänseende ärnar framlägga.

I det jag sålunda icke anser mig böra tillstyrka kommitténs förslag i nu förevarande hänseende, synes det mig icke heller föreligga tillräckliga skäl att, på sätt en ledamot af kammarkollegium förordad, låta ifrågavarande mål från lokalmyndigheterna fullföljas direkt till Kungl. Maj:t med föreskrift tillika, att kollegii utlåtande alltid skulle inhämtas, innan desamma företoges till afgörande af Kungl. Maj:t. Genom en dylik anordning synes mig nämligen ingen mera väsentlig vinst vara att hämta vare sig med afseende å snabbheten i målens afgörande eller besparing af arbetskraft för deras behandling. Dessutom komme en dylik procedur att lida af en svaghet därutinnan, att vederbörande parter icke annat än i undantagsfall blefve satta i tillfälle att bemöta de skäl och synpunkter, som kunde varda af kammarkollegium framhållna, en omständighet, som, då utredning från kollegii sida i allt fall anses nödvändig, gifvetvis utgör en brist af ganska betänklig art.

*Formen för
ärendenas före-
dragning och
afgörande.*

Såsom redan förut blifvit omförmäldt, handläggas enligt nu gällande föreskrifter de till kammarkollegium hörande ärenden, hvilka enligt vissa grunder fördelas på de särskilda ledamöternas rotlar, dels af presidenten och samtliga ledamöterna gemensamt i plenum dels ock på särskilda divisioner, bestående antingen af presidenten och två ledamöter eller af tre ledamöter. Under de tider, då presidenten deltagar i sammanträdena, arbetar sålunda kollegium i regel på tre divisioner, men eljest på två divisioner.

I plenum handläggas och afgöras nu hufvudsakligen följande ärenden, nämligen:

1:o underdåniga utlåtanden och förslag angående nya författningar eller förklaring, ändring eller upphäfvande af redan befintliga;

2:o allmänna föreskrifter, som det för verkställigheten af gällande författningar eller fullgörande af Kungl. Maj:ts i sådant ändamål gifna befallningar beror på kollegium att utfärda;

3:o de kollegium tillhörande ärenden rörande tillsättning af tjänster, tjänstledighet, förordnande och afsked för ämbets- och tjänstemän äfvensom angående kollegii tjänstemäns och vaktbetjäntes fel och försummelser i tjänsten;

- 4:o ärenden angående rikets regalier och dyrbarheter; samt
- 5:o kollegii ekonomiska angelägenheter.

I plenum handläggas jämväl frågor om ordnande af särskilda divisioner inom kollegium, om fördelning af göromålen mellan kollegii ledamöter, om indelning till tjänstgöring af de första tjänstegraden tillhörande tjänstemän äfvensom af de extra ordinarie tjänstemännen m. fl. dylika frågor, som röra ordnandet af kollegii arbete m. m. I samtliga dessa sist omnämnda slag af frågor är dock presidenten ensam beslutande, ehuru desamma dessförinnan utgöra föremål för öfverläggning i plenum.

Öfriga ärenden afgöras kollegialt, i plenum eller å division, därvid en hvar af de i sammanträdet deltagande äger en röst och vid yppade olika meningar gäller hvad i allmän lag och författningar är stadgadt om domare.

Löneregleringskommittén har nu tagit under öfvervägande frågan, huruvida — under förutsättning att kommitténs förslag till inskränkning i kollegii ämbetsåligganden vunde bifall — det kollegiala behandlingssättet fortfarande kunde anses behöfligt eller ändamålsenligt beträffande de ärenden, som skulle därefter tillhöra ämbetsverket.

Kommittén har i sådant afseende anfört, att kammarkollegii ämbetsåligganden visserligen hittills till öfvervägande del utgjorts af sådana, för hvilkas behöriga fullgörande en mera mångsidig behandling ansetts nödig. Detta förhållande blefve emellertid i viss och ej oväsentlig mån ändradt, om, i enlighet med kommitténs förslag, en hel del besvärsmål, i hvilka kollegium nu vore mellaninstans, komme att från ortsmyndigheten fullföljas direkt till Kungl. Maj:t, samt vidare å de allmänna domstolarna öfverflyttades en del tvistefrågor, hvilkas pröfning i andra instans nu vore åt kollegium uppdragen. Visserligen skulle det fortfarande tillhöra kollegium att handlägga ett afsevärdt antal mål och ärenden af sådan beskaffenhet, att deras afgörande borde föregås af ett något mera omfattande meningsutbyte; men vid en granskning af de för kollegium, enligt kommitténs förslag, kvarstående ämbetsåligganden, syntes det dock kommittén, att dylika mål och ärenden icke skulle där förekomma i större mån, än förhållandet vore inom andra ämbetsverk, vid hvilka den kollegiala arbetsformen helt eller delvis afskaffats.

Vid sådant förhållande ansåge kommittén goda skäl tala för vidtagande inom kammarkollegium af den förändring, att i alla mera löpande mål och ärenden kollegii chef blefve allena beslutande, dock med skyldighet för vederbörande föredragande att, om hans åsikt icke

öfverensstämd med chefens beslut, låta till protokoll anteckna sin skiljaktiga mening.

Hvad anginge de kollegium tillhörande mål och ärenden af större vikt och betydelse, hade kommittén vidare haft att öfverväga, huruvida äfven dessa skulle få af chefen allena afgöras, dock först efter rådsläpning därom med äfven annan eller andra ledamöter än vederbörande föredragande, eller om för dessa mål den kollegiala formen borde bibehållas. Kommittén hade därvid för sin del omfattat den senare meningen och sålunda ansett de till denna grupp hörande målen böra undantagas från chefens beslutanderätt för att af kollegium samfälldt behandlas och afgöras. Till undvikande af onödig omgång äfven vid dessa ärendens behandling har emellertid kommittén ansett det lämpligen kunna föreskrifvas, att, på sätt beträffande behandling af plenimålen inom vissa andra verk vore stadgad, i behandlingen och afgörandet af nyssnämnda mål inom kammarkollegium skulle deltaga chefen och föredraganden samt minst en af de öfriga ledamöterna. Jämte det i sammanhang härmed kommittén angifvit vissa slag af mål, som enligt kommitténs mening borde blifva föremål för dylik kollegial behandling, har kommittén, som ansett uppenbart, att jämväl inom vissa andra grupper af de mål och ärenden, hvilka enligt kommitténs förslag skulle tillhöra kollegium, kunde förekomma mål af den vikt, att desamma borde i nyssnämnda ordning afgöras, funnit frågan, huruvida så borde undantagsvis äga rum, kunna öfverlåtas åt ämbetsverkets chef.

I öfverensstämmelse härmed har kommittén föreslagit:

att, med undantag för vissa särskildt angifna mål och ärenden, den kollegiala formen för ärendenas handläggning i kammarkollegium må upphöra och beslutanderätten öfverlämnas åt verkets chef; dock med skyldighet för föredragande ledamoten att, om hans åsikt icke öfverensstämmer med det af chefen fattade beslutet, låta till protokoll anteckna sin skiljaktiga mening;

att af kollegium i plenum — detta begrepp tages i den bemärkelse förut angifvits — skola behandlas och afgöras ärenden, som angå:

verkets organisation;

nya författningars utfärdande eller redan befintligas förklarande, ändring eller upphäfvande;

allmänna föreskrifter, som det tillkommer kollegium att utfärda;

besvär, som hos kollegium anföras öfver underordnade myndigheters beslut;

befordringar, undantagandes sådan, som afser återbesättande af ledig kammarrådsbefattning;

extra ordinarie tjänstemäns och vaktbetjäntes antagande;

bestämmande af arvoden åt amanuenser äfvensom af godtgörelse åt andra extra ordinarie tjänstemän och tillfälliga biträden samt åt extra ordinarie vaktbetjante;

afsked, tjänstebetyg, förordnanden äfvensom tjänstledighet, med undantag af semester;

tjänstemäns och betjäntes fel och försummelse i tjänsten;

rikets regaler och dyrbarheter samt andra frågor, hvilka kollegii chef finner skäl att göra till föremål för samfällt afgörande.

Kammarkollegium har på det bestämdaste afstyrkt bifall till kommitténs ifrågavarande förslag om inskränkning i användningen af den kollegiala formen vid behandlingen af de kollegium tillhörande mål och ärenden. Kollegium har nämligen i motsats till kommittén ansett, att, sedan till följd af redan beslutade ändringar i beskattningsväsendet och försvarsorganisationen samt eljest vidtagna lagstiftningsåtgärder åtskilliga mindre betydande ärenden redan försvunnit från kollegii diarier och då ännu flera dylika kunde på grund af kommitténs förslag förväntas komma att frångå kollegium, detta skulle, om än besvärsmålen rörande kommunikationsväsendet afskildes, i allt fall fortfarande och mera uteslutande än tillförne hafva att handlägga frågor af sådan omfattning eller säregen beskaffenhet, att den kollegiala förhandlingsformen äfven härefter måste anses nödig. I sådant afseende har kollegium erinrat, att bland de ärenden, i hvilka enligt kommitténs förslag verkets chef skulle som regel blifva ensam beslutande, skulle förekomma exempelvis frågor om ordnande af prästerskapets aflöning och därmed sammanhängande ärenden, om stadsjords egenskap och beskaffenhet, om förändringar i landets administrativa och kyrkliga indelning äfvensom åtskilliga andra ärenden, hvilkas pröfning Kungl. Maj:t förbehållit sig och som äro af kameral natur eller angå den allmänna hushållningen; om disposition af de till civil- och ecklesiastikstaterna upplåtna boställen äfvensom åtskilliga andra till civila och kyrkliga behof och ändamål anslagna hemman och lägenheter; om inköp eller försäljning för statens eller allmän inrättningsräkning af fast egendom samt om hemmansbyten, storskiften och afvittringar m. m. Nu omförmälda ärenden vore, enligt kollegii erfarenhet, ofta ganska invecklade samt kräfde nästan alltid djupa och vidsträckta undersökningar i äldre handlingar. Hvad kommittén tänkt sig såsom undantag kunde därför med

ganska stor visshet antagas blifva regel, nämligen att verkets chef komme att till afgörande i plenum hänskjuta jämväl nämnda grupper af ärenden.

Till stöd för sin uppfattning i denna punkt har kammarkollegium jämväl åberopat, att vid tidigare tillfällen, då frågan om ämbetsverkets reglering varit föremål för behandling, den kollegiala formen för dess verksamhet ansetts fortfarande böra bibehållas, oaktadt förslag om väsentlig inskränkning i omfattningen af kollegii ämbetsverksamhet samtidigt framkommit. Denna mening hade omfattats redan af det vid 1823 års Riksdag tillsatta särskilda utskott för reglering af rikets styrelser, ehuru en mångfald af ärenden enligt utskottets tanke borde afskiljas från kollegium. Äfven 1858 års kommitté för förändrad organisation af rikets styrelse och förvaltningsverk hade uttalat sig i enahanda riktning. Med erinran att kammarkollegium hade att utöfva administrativ domsrätt i frågor, som ägde sammanhang med beskattningen af jord eller annan fast egendom, hade nämnda kommitté nämligen ansett, att äfven de öfriga ärenden, som då tillhörde kammarkollegium — hufvudsakligen bestående uti att förvalta samt hafva inseende och vård å en del af statens fasta och lösa egendom, att behandla mål angående förvärfvande eller upplåtelse för statens räkning af åtskillig jord eller fast egendom och räntor äfvensom att handlägga dels frågor, som afsåge de jorden åtföljande extra ordinarie skyldigheter och besvär, dels åtskilliga andra kamerala och allmänna hushållningen rörande frågor — till största delen vore af den beskaffenhet, att det med skäl kunde ifrågasättas, huruvida desamma, utan att äfventyra den säkerhet för ärendenas behöriga gång, hvilken vore af så stor vikt, kunde öfverlämnas till en enda persons afgörande. Kommittén, som dock ville i afsevärd mån begränsa kollegii förvaltningsbestyr, hade därför ock tillstyrkt, att kammarkollegium måtte bibehållas i sin egenkap af kollegium. 1874 års löneregleringskommitté hade icke ens ifrågasatt att en förändring i detta hänseende skulle vidtagas.

En af kammarkollegii ledamöter, kammarrådet Nehrman, har under förutsättning att, såsom kommitténs förslag innebure, det stora flertalet besvärsmål komme att afskiljas från dess befattning och kollegium i följd däraf i hufvudsak förlora sin karaktär af administrativ domstol, ansett icke något hinder föreligga för bifall till kommitténs förslag i nu förevarande punkt; dock att för den händelse kollegium skulle ombetros att i sista instans afgöra vissa besvärsmål, det syntes blifva nödvändigt stadga, att i behandlingen och afgörandet af dessa besvärsmål skulle deltaga, förutom chefen, kollegii samtliga ledamöter.

Samme ledamot har emellertid tillagt, att hvad beträffade de mål, hvilkas hänskjutande till afgörande i plenum skulle ankomma på ämbetsverkets chef, det emellertid sannolikt nog komme att inträffa, att hvad lönereglernas kommittén härutinnan afsett såsom undantag, i själfva verket lika mycket eller till och med mera blefve regel, då nämligen denna grupp af mål utan gensägelse komme att representera den drygaste delen af kollegii arbete.

Därest kammarkollegii ämbetsverksamhet kommer att begränsas på sätt af mig under viss förutsättning tillstyrkt, är visserligen obestriddt, att detta ämbetsverks karaktär af administrativt dömande myndighet kommer att i ganska väsentlig mån minskas: Särskildt de s. k. kommunikationsmålen afskiljande från ämbetsverket är härutinnan af betydelse. Erinras må dock, att, därest hvad af mig i nyssberörda hänseende föreslagits vinner godkännande, en del af de besvärsmål, som enligt kommitténs mening bort därifrån afskiljas, skulle fortfarande komma att af kollegium upptagas. Särskildt tillåter jag mig härvid att påminna om tvister rörande prästers och kyrkobetjäntes aflöningsförmåner, hvilka mål till ganska stort antal förekomma hos kollegium. Frånser man emellertid besvärsmålen, hvilka enligt kommitténs förslag fortfarande alltid skulle behandlas kollegialt, och fäster sig vid öfriga mål, som skulle fortfarande tillhöra kollegium, synas mig dessa till allra största delen vara af beskaffenhet att bäst ägna sig för kollegial behandling.

Tillses man närmare, af hvad slag dessa mål äro, finner man, att en del af dem kunna betecknas såsom organisatoriska frågor af mer eller mindre omfattande beskaffenhet. En viktig lithörande grupp är frågor om ordnande af prästerskapets aflöning och därmed sammanhängande förhållanden, en annan är de ej sällan förekommande frågorna om landets administrativa och kyrkliga indelning. En annan kategori af ärenden är sådana, som röra den kamerala eller allmänna hushållningen. Dit äro att hänföra alla jordeboksärenden, frågor om hemmans rätta mantal, om stadsjords egenskap och beskaffenhet m. m. En härmed närbesläktad grupp är den, som består i handhafvande af inseende och vård öfver den statens fasta egendom, hvarom förut talats. Hit höra alla frågor rörande dispositionen af de till civil- och eklesiastikstaterna upplåtta boställen äfvensom andra till civila och kyrkliga behof och ändamål anslagna hemman och lägenheter, därunder inbegripna frågor om odlingar å eller afsöndringar från dylika egendomar äfvensom i allmänhet frågor om de rättigheter och skyldigheter, som med afseende å sådana hemman och lägenheter kunna vara vederbörande förunnade, vidare

*Departements-
chefen.*

tillsynen öfver att syner och besiktningar å förenämnda boställen varda behörigen verkställda jämte vidtagande af de åtgärder, som i följd däråf kunna finnas erforderliga till bevakande af kronans rätt m. m.

Vidare skulle kammarkollegium fortfarande hafva att handlägga frågor rörande grundskatteväsendet och indelningsverket, i den mån sådana fortfarande kunna förekomma, frågor om hemmans och lägenheters indelning till lotsning, lotshemmans utbyten, deras förmåner, friheter och skyldigheter samt frågor om de förmåner, rättigheter och skyldigheter i öfrigt, som åtfölja hemman, jord och lägenheter på grund af deras särskilda natur och egenskap. Slutligen skulle det fortfarande tillhöra kollegium att ombesörja ärenden, som angå förvärfvande eller afhändande från staten eller allmän inrättning af eganderätt till fastighet, hvartill höra bland annat beviljande och avslutande af skatteköp, frågor om hemmansbyten, storskiften och afvittringar m. m.

Öfverväger man närmare beskaffenheten och innebörden af nu nämnda ärenden — hvilka torde innefatta de mera hufvudsakliga grupperna af de ärenden, som, utom de besvärsmål, hvilka äro afsedda att fortfarande bibehållas hos kammarkollegium, skulle fortfarande tillhöra samma ämbetsverks handläggning — synes mig ovedersägligt, att, om än en del af dessa, likasom ock möjligen vissa andra nu ej särskildt uppräknade ärenden, kunna utan olägenhet öfverlämnas åt chefens afgörande, det stora flertalet af desamma äro af den art, att en mera mångsidig pröfning än som under en sådan handläggning i allmänhet kan förväntas komma ärendena till del, är väl af behovet påkallad.

Af kommittén har visserligen framhållits, att, efter genomförande af de föreslagna begränsningarna i kammarkollegii ämbetsverksamhet, kollegium skulle öfvervägande vara att karakterisera såsom ett förvaltande och utredande verk. Den »förvaltning», som ankommer på kollegium, består emellertid, som antydts, icke så mycket i ett direkt utnyttjande eller tillgodogörande för statsverkets räkning af vissa dess tillgångar utan fasthellre i utöfvandet af tillsyn däröfver, att i författningarna meddelade föreskrifter rörande de under kollegii inseende ställda fastigheter varda vederbörligen efterlefda, samt att såväl kronans därutinnan befintliga intressen som ock enskildes därmed förknippade rättigheter varda behörigen iakttagna och tillgodosedda. Hvad åter beträffar kollegii ställning såsom utredande verk, torde icke böra förbises, att dess uppgift härutinnan i regel icke är begränsad allenast till ett blott framläggande af vissa sakförhållanden, därpå annan myndighets beslut är afsedt att grundas, utan fasthellre i allmänhet består i afgifvandet af utlåtanden

och förslag till lösning af frågor af administrativt-rättslig och ej sällan synnerligen komplicerad art.

I sakens natur synes mig ock ligga, att den så kallade styrelseformen bäst ägnar sig för sådana verk, hvilkas hufvudsakliga uppgifter äro af mera direkt praktisk natur och hvilka därför för sin ändamålsenliga organisation framför allt fordra en kraftig, enhetlig ledning samt snabbhet i ärendenas behandling. Flertalet af de ärenden, som, enligt hvad föreslagits, äfven hädanefter skulle tillhöra kammarkollegium, äro emellertid, enligt hvad af det sagda framgår, af annan art och detta icke blott i de fall, då desamma äro att hänföra till egentliga besvärsmål, utan äfven i öfrigt. Äfven efter genomförandet af den tilltänkta förändringen kan nämligen kammarkollegii ämbetsverksamhet väsentligen rubriceras såsom varande af *administrativt-judiciell* natur.

Med hänsyn till nu berörda förhållanden synes mig den hittills i allmänhet följda ordningen, enligt hvilken de till kammarkollegium hörande mål i regel behandlas af tre personer — chefen och två ledamöter eller, i chefens frånvaro, tre ledamöter — i regel icke kunna anses innefatta en onödigt tung apparat utan tvärtom vara för ärendenas ändamålsenliga behandling nyttig och lämplig.

Detta behöfver emellertid, såsom jag redan förut antydt, icke nödvändigtvis utesluta att i fråga om en del mål och ärenden den af kommittén föreslagna anordningen med chefen såsom ensam beslutande och en ledamot såsom föredragande må kunna utan egentlig olägenhet användas. Detta rör dock utan tvifvel ett jämförelsevis mindre antal eller i hvarje fall i förhållande till arbetsbördan i dess helhet relativt mindre betydande grupper af mål. Om och i hvad mån en dylik anordning lämpligen kan genomföras, torde böra göras till föremål för närmare öfvervägande i sammanhang med utfärdande af ny instruktion för ämbetsverket. Oberoende häraf bör enligt min uppfattning ämbetsverkets organisation fortfarande byggas på förutsättningen af en i allmänhet kollegial behandling af ärendena.

I sammanhang med nu senast afhandlade fråga har löneregleringskommittén gjort åtskilliga hemställanden och förslag rörande sättet för handläggningen och föredragningen af vissa slags ärenden inom kollegium, däribland verkets ekonomiska angelägenheter. Till hithörande förslag, hvilka särskildt i sistberörda hänseende synas ägnade att medföra för-
enkling i arbetet, torde jag få återkomma i samband med frågan om utfärdande af ny instruktion för ämbetsverket.

*Förenkling i
arbetet.*

Därjämte har kommittén ifrågasatt upphörande af nu bruklig inskränkning i föredragningen under vissa delar af året. Då en dylik åtgärd synes mig icke vara utan allt inflytande på verkets arbetsprodukt, anser jag mig böra något närmare omförmåla hvad kommitténs förslag härutinnan innebär.

Enligt den för kollegium gällande arbetsordning, hvilken fastställes af presidenten, hållas i regel divisionssammanträden tre dagar i veckan, hvarjämte kollegium en dag i veckan eller, där så erfordras, oftare sammanträder för behandling af de ärenden, hvilka skola afgöras i plenum. Å tider, då kollegium endast arbetar på två divisioner, såsom under semesterperioder eller då presidenten är hindrad deltaga i divisionssammanträdena, hållas två divisionssammanträden i veckan.

I arbetsordningen är emellertid vidare stadgadt, att under de tre första veckorna af året, då ledamöternas rotlar jämte de för diariiföring och expedition m. m. brukliga listor m. m. skola af vederbörande tjänstemän upprättas, äfvensom veckan efter påsk inga divisionsammanträden skola hållas, där ej angelägna ärendens afgörande sådant påkallar.

Löneregleringskommittén har emellertid hemställt, att berörda nu brukliga inskränkning i föredragningen under de tre första veckorna af året samt under veckan efter påsk måtte upphöra.

Kammarkollegium har med afseende å denna kommitténs hemställan erinrat, att ifrågavarande mellantider vore fullt upptagna af arbetena med konceptföring och expedition af närmast därförut föredagna ärenden, hvilkas antal blifvit så mycket större, just emedan man haft att för deras afarbetande påräkna ett efterföljande särskildt rådrum. Med borttagande af ett sådant rådrum måste de föregående divisionsföredragningarna, äfven med fullt arbetsmått, gifva så mycket ringare utbyte, och någon vinst i fråga om arbetsprodukten vore fördenskull icke att af den föreslagna förändringen emotse. Afbrotten i föredragningarna gällde för öfrigt icke plenimålen likasom icke heller divisionsmål af någon brådskande beskaffenhet, hvilka äfven under nu nämnda mellantider i vanlig ordning föredroges.

Kollegium har emellertid, oberoende af nämnda förhållanden, förklarat sig icke hafva något att invända mot den af kommittén i förevarande hänseende föreslagna förändring.

Den af kommittén sålunda föreslagna förändring synes mig böra kunna medföra någon, om ock med hänsyn till de af kollegium berörda förhållanden icke så synnerligen stor, ökning i verkets arbetsprodukt.

Med hänsyn härtill och då förändringen synes utan egentlig olägenhet kunna vidtagas, torde kommitténs förslag i denna punkt böra vid utfärdande af ny instruktion för ämbetsverket komma till genomförande.

Innan jag går vidare, anser jag mig ock böra omförmåla, att kommittén framställt åtskilliga förslag, åsyftande lättnad och förenkling i den inom verket tillämpade ordning för ärendenas diarriiföring, protokollsföringen, skrifsättet och expeditionssättet.

Enligt hvad jag inhämtat, har en del af de förändringar, kommittén sålunda föreslagit, redan af kollegium genomförts. Äfven kommitténs i dessa delar väckta förslag i öfrigt synas vara förtjänta af beaktande och böra i sammanhang med utfärdande af ny instruktion för ämbetsverket tagas under öfvervägande samt, i den mån de befinnas lämpligen kunna genomföras, läggas till grund för nya bestämmelser i ämnet.

Kommittén har vidare, i likhet med hvad af kommittén föreslagits beträffande åtskilliga andra verk, som varit föremål för kommitténs behandling, hemställt, att, till utvinnande af större arbetsprodukt, jämväl beträffande kammarkollegium måtte meddelas föreskrift därom, att samtliga ordinarie tjänstemän och betjante skola, där ej för särskilda fall undantag efter pröfning medgifves, vara å tjänsterummen tillstädes minst sex timmar hvarje söckendag.

*Arbetstiden å
tjänsterummet.*

Vid underdånig föredragning den 15 mars nästlidet år af frågan om ny löne reglering för statskontoret angaf jag, ur principiell synpunkt sedt, min ståndpunkt till kommitténs ifrågavarande förslag i allmänhet taget; och uttalade jag därvid betänkligheter emot samma förslag, såvidt därmed afsågs meddelande af en för alla tjänstemän, oberoende af arten och beskaffenheten af deras sysselsättning, gällande bestämmelse af den lydelse kommittén förordat. Dessa mina betänkligheter gällde företrädesvis sådana tjänstemän, hvilkas arbete hufvudsakligen består i beredande af mål till föredragning, affattande och justering af utlåtanden m. m. dylikt, som kunde antagas kräfva ett mera ostördt tankearbete än tjänsterummen i regel medgifva, och ansåg jag detta i viss mån äga tillämpning jämväl i fråga om vissa tjänstemän i statskontoret.

*Departements-
chefen.*

Riksdagen fann emellertid några principiella hinder för meddelande af en bestämmelse för statskontoret i den riktning, kommittén föreslagit, icke förefinnas. I enlighet härmed gjorde Riksdagen vid godkännande af den för statskontoret föreslagna aflöningsstaten till uttrycklig förutsättning för statens ikraftträdande, att en föreskrift i den riktning, kommittén angifvit, dessförinnan blefve i fråga om samtliga ordinarie tjänstemän i ämbetsverket meddelad. I syfte att undanröja

de olägenheter, som af en alltför stram bestämmelse i förevarande afseende skulle kunna uppstå, gaf emellertid Riksdagen en sådan formulering af sitt beslut i förevarande afseende, att berörda olägenheter syntes därigenom kunna i hufvudsak undvikas; och förklarade jag mig vid sådant förhållande för min del icke hafva något att erinra mot beslutet.

I öfverensstämmelse med nämnda beslut hafva ock i den under nästlidet år utfärdade nya instruktionen för statskontoret inrymmts bestämmelser i förevarande hänseende, hvarigenom den dagliga normalarbetstiden å tjänsterummet bestämts till sex timmar för samtliga ordinarie tjänstionehafvare inom verket, dock med rätt för verkets chef eller i vissa fall efter dennes bestämmande vederbörande byråchef att i särskilda i instruktionen närmare angifna fall härifrån medgifva de undantag, som af förhållandena påkallas.

Hvad kammarkollegium beträffar, har kollegium visserligen ur principiell synpunkt uttalat sig emot införande af dylika bestämmelser och uttalat tvifvelsmål, huruvida det därmed afsedda syftet stode att på denna väg vinna. För min del finner jag dock, sedan Riksdagen på antydt sätt modifierat kommitténs förslag i ämnet, hinder icke böra möta för meddelande af motsvarande bestämmelser i förevarande hänseende, som förut meddelats för statskontoret. Detta desto mindre som den därmed åsyftade anordning beträffande kammarkollegium synes äga ett visst fog för sig på grund af den omständigheten, att arbetet inom verket till väsentlig del förutsätter eller består uti undersökningar och studier i äldre handlingar, till hvilka tillgång ofta nog finnes endast inom ämbetsverket. Lokalförhållandena lägga här icke heller afgörande hinder i vägen, emedan samtliga kammarråd likasom öfriga tjänstemän med mera själfständigt arbete redan nu disponera särskilda tjänsterum.

*Kammar-
kollegii
organisation.*

Kammarkollegii nuvarande ordinarie tjänstemannapersonal består, såsom förut nämnts, af president och sex kammarråd samt två andra gradens och tolf första gradens tjänstemän. Till andra graden höra advokatfiskalen och arkivarien och till första graden tio notarier, en registrator och en aktuarie.

Med anledning af lönereglernas kommitténs hemställan, att i afvaktan på frågan om den föreslagna regleringens genomförande ledigblifvande befattningar i kammarkollegium måtte tillsättas allenast på förordnande tillsvidare, har emellertid sedan kommitténs betänkande afgifvits, ett kammarrådsämbete samt två första gradens tjänstebefattningar tillsatts endast på förordnande.

De till kammarkollegium hörande mål och ärenden äro nu fördelade på sex särskilda rotlar, en för hvarje ledamot. Enligt denna fördelning tillhöra

första roteln: läns mål från Malmöhus, Kristianstads, Hallands, Blekinge samt Göteborgs och Bohus län; mål angående jordeboksförändrings-extrakt och skattläggningar samt angående upprättande och granskning af nya jordeböcker;

andra roteln: läns mål från Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Västmanlands, Örebro, Värmlands, Östergötlands och Kopparbergs län samt mål angående markegångstaxor;

tredje roteln: läns mål från Skaraborgs, Älfsborgs, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar och Gottlands län; frågor om syner och ekonomiska besiktningar å landsstats- och militieboställen, som icke till statsverket indragits; mål angående soldaters och båtsmäns löningsrättigheter samt rörande den till städerna och Arvika köping af kronan donerade jord;

fjärde roteln: väg- och skjutmål, samt ärenden rörande grindar, gästgivarvärdar, broar samt bro- och färjtaxor, i den mån dessa mål och ärenden ej tillhöra tredje roteln; äfvensom mål angående danuaf;

femte roteln: läns mål från Gäfleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län samt flottningsmål;

sjätte roteln: mål angående folkskollärares, fjärdingsmans och barnmorskas aflöning, prästrättigheter, kyrkobetjänings lönerättigheter samt kyrko-, prästgårds- och skolhusbyggnad äfvensom mål angående prästlönerregleringar och landsstatstjänster; kollegii ekonomimål och dess befodringsmål, såvidt de röra de till tjänstgöring på kollegii ledamöter indelade tjänstemän; samt mål angående ordnande af kyrkliga förhållanden.

Till första roteln hör dessutom tillsynen öfver arkiv- och aktuariekontoren, till fjärde roteln öfverinseendet öfver advokatfiskalskontoret samt till sjätte roteln inseendet öfver registratorskontoret. Därjämte handhafva två af kammarråden värden om den s. k. skattkammaren och hvad där förvaras.

I fråga om kammarkollegii organisation har lönerogleringskommittén, hvad till en början beträffar kollegii chef, ansett, att, därest ämbetsverket till väsentlig del komme att förlora sin hittills varande kollegiala förvaltningsform, det icke längre funnes någon anledning att för ver-

*Kammar-
kollegii chef.*

kets blifvande chef bibehålla den allenast inom kollegiala verk förekommande presidentstiteln, och därför föreslagit, att, i samband med beslut om inskränkning af den kollegiala formen för ärendenas afgörande hos kammarkollegium måtte bestämmas, att kollegii blifvande chef skulle benämnas generaldirektör, dock att detta icke skulle medföra någon rubbning i förevarande hänseende för den nuvarande innehafvaren af presidentsämbetet.

Då jag icke kunnat ansluta mig till kommitténs förslag i fråga om afskaffande såsom regel af den kollegiala formen för ärendenas handläggning, anser jag mig sakna anledning att biträda kommitténs förslag i nu förevarande hänsende.

Ledamöterna.

Som nämnt, utgör kammarrådens antal för närvarande sex.

Vid öfvervägande af behovet af ledamöter i kollegium för framtiden har löneregleringskommittén till en början erinrat, att kammarkollegii ämbetsverksamhet i senare tider blifvit genom förändringar i beskattningsväsendet och den kamerala lagstiftningen i öfrigt i vissa delar i betydande mån begränsad. Så särskildt genom grundskatternas afskrifning och indelningsverkets upphörande, hvarigenom fråga om skatläggning af jord och därmed sammanhängande ämnen samt ärenden angående rustning och rotering med hvad därtill hörer till största delen frångått kollegium. Vidare hade genom tid efter annan verkställd indragning till statsverket af flertalet militie- samt domare- och landstatsboställen kollegii uppdrag att hålla hand däröfver, att syner och besiktningar blefve enligt gifna föreskrifter å dylika boställen för rättade, samt att vidtaga de åtgärder till bevarande af kronans rätt, som i anledning af verkställd syn eller besiktning kunde erfordras, väsentligen inskränkts. Slutligen hade äfven vissa andra frågor, hvilka enligt kollegii ännu gällande instruktion tillhört ämbetsverket — såsom frågor angående skyldigheten eller sättet att utgöra kronan förbehållna, indelta eller eljest till allmänt behof anslagna räntor och tionde, besvärsmål angående stadgadt arbete till kungsgård och dess behöriga utgörande i vissa fall med flera ärenden — på grund af nya eller förändrade bestämmelser helt och hållet eller delvis frångått kollegium.

Med hänsyn till dessa förhållanden samt de af kommittén föreslagna ytterligare begränsningar i kollegii göromål jämte de af kommittén förordade förändringar i arbetsättet samt sättet och ordningen för ärendenas behandling m. m. har kommittén beräknat, att det antal ärenden, som skulle komma att till beredning och föredragning hvila

på ledamöterna, icke skulle komma att blifva större, än att de, fördelade på tre ledamöter, skulle ungefärligen motsvara det antal, som nu faller på hvar och en af de sex kammarråden. Med hänsyn härtill och då enligt kommitténs mening, äfven kvalitativt taget, ett antal af tre ledamöter kunde med afseende å den kollegium för framtiden påhvilande arbetsbördan anses tillräckligt, har kommittén föreslagit, att kammarrådens antal under den nya organisationen skulle begränsas till tre.

I anslutning till kommitténs förslag om inskränkning af den kollegiala förhandlingsformens användning inom kammarkollegium har, såsom redan förut omförmäls, kommittén vidare tänkt sig, att detta ämbetsverk skulle organiseras på byråer, en för hvarje ledamot; och har kommittén, som därjämte ansett den ännu delvis kvarstående fördelningen emellan ärendena efter län, från hvilka de inkomme, lämpligen böra upphöra och fördelningen af ärendena ske efter deras beskaffenhet, antydningssvis angifvit, på hvad sätt en dylik fördelning skulle kunna enligt kommitténs mening genomföras.

Kammarkollegium, som, på sätt förut nämnts, afstyrkt kommitténs förslag beträffande de så kallade kommunikationsmålen afskiljande från kollegium, har, under förutsättning att kollegii härutinnan uttalade uppfattning vunne gillande, ansett någon minskning i ledamöternas antal icke kunna äga rum. De mål, som frångått kollegium på grund af grundskatternas afskrifning och indelningsverkets afskaffande, hade i allmänhet varit af synnerligen enkel beskaffenhet och icke medfört något större arbete för kollegium. Å andra sidan ställde den stegrade utvecklingen i allmänhet ökade kraf på administrationen, i det att ärendena tillväxte i antal samt blefve mera invecklade och svårlösta. Oaktadt ändringarna i beskattningsväsendet och den kamerala lagstiftningen hade därför ännu år 1904, då kollegii ifrågavarande utlåtande afgafs, någon nedgång i målen antal icke kunnat förmärkas. Den ytterligare lättnad, som skulle vinnas genom kollegii befrielse från de besvärsmål, mot hvilkas öfverflyttande från kollegium ämbetsverket icke haft något att erinra, vore af tämligen ringa betydelse, då dessa mål hvarken hos kollegium förekomme till något afsevärdt antal eller vore af någon mera betungande beskaffenhet.

Kollegium har i förevarande afseende tillika åberopat, hurusom en ökning i dess arbetsbörda skulle föranledas, förutom af det ifrågasatta upprättandet af nya jordeböcker, af prästlöneregleringskommitténs förslag beträffande den kyrkliga indelningen och organisationen. Därest sistnämnda kommittés förslag komme att läggas till grund för ny lagstiftning i de ämnen, som af kommittén behandlats, skulle kollegii verk-

samhet komma att i mycket omfattande grad och för en längre tid tagas i anspråk för realiserandet af de syften, denna lagstiftning afsåge att främja. Under alla förhållanden måste nya lönerogleringar för prästerskapet inom kort uppgöras, enär af de ännu gällande 1,365 regleringarna de första förfölle år 1914. Prästlönerogleringskommittén hade föreslagit, att ny löneroglering för pastorat skulle tillämpas under tjugu ecklesiastikår, räknadt från det, då förut fastställd löneroglering upphörde att gälla. Det ökade arbete, som för uppgörande af nya lönerogleringar oundvikligen komme att påläggas kollegium, vore därför, såvidt nu kunde bedömas, ingalunda af öfvergående beskaffenhet, utan borde enligt kollegii mening därtill tagas hänsyn vid beräkningen af de behöfuga arbetskrafterna inom kollegium.

Den af kollegii ledamöter, som i egenskap af ämbetsverkets representant deltagit i lönerogleringskommitténs öfverläggningar rörande kammarkollegium — kammarrådet Nehrman — har i särskildt afgifvet yttrande förklarar, att han inom kommittén uttalat betänkligheter mot en så stark reduktion af ledamotsantalet som från sex till tre och endast med tvekan biträdt förslaget därom. Med afseende å hvad kollegium i sitt öfver kommittéförslaget afgifna utlåtande anført rörande arbetet med de nya prästlönerogleringarna och hvad därmed ägde sammanhang — hvilket arbete syntes blifva af mera permanent än öfvergående beskaffenhet — och då jämväl, efter hvad man hade anledning antaga, det nya jordeboksverket oundgängligen syntes komma att medföra ett drygt och långvarigt arbete, samt därtill komme, att, på sätt kollegium framhållit, målens antal hos kollegium visade tendens till ökning, en ökning, som syntes i det hela komma att mera drabba sådana klasser af mål, som äfven efter kommitténs förslag skulle hos kollegium kvarstanna, än dem, som enligt samma förslag skulle frångå kollegium, har därför bemälda ledamot funnit sig föranlåten så till vida frånträda kommitténs förslag, att han under de af kommittén antagna förutsättningar tillstyrkte, att antalet ledamöter i kollegium, åtminstone för närvarande, måtte bestämmas till *fyra*. I betraktande af nyss anförda omständigheter syntes man utan fara för misstag kunna påstå, att det arbete, som då skulle komma att påhvila en hvar af ledamöterna, hvarken kvantitativt eller kvalitativt skulle blifva mindre än nu, utan tvärtom större.

Departements-
chefen.

Tydligt är, att därest, på sätt jag under angifven förutsättning tillstyrkt, de s. k. kommunikationsmålen afskiljas från kammarkollegium och kollegium, såsom jag förutsatt, jämväl befrias från afgifvande af underdåniga utlåtanden i dylika mål i andra fall än då sådant undan-

tagsvis på grund af målens kamerala natur kan anses påkalladt, en icke oväsentlig lättnad i kollegii arbetsböda kommer att vinnas. Nämnda mål — flottningmålen oberäknade — kunna enligt nu gällande arbetsfördelning, sägas motsvara ungefär ett kammarråds arbetsprodukt. Flottningmålen jämte öfriga mål, som, därest af mig förordad begränsning i kollegii ämbetsverksamhet i öfrigt varder genomförd, skulle frångå kollegium, torde däremot sammanlagdt icke kunna beräknas fullt motsvara en ledamots arbete. Tager man emellertid hänsyn jämväl till den af kommittén föreslagna utsträckningen af föredragningsskyldigheten jämväl till de tider af året, då sådan nu icke äger rum, äfvensom till de af kommittén ifrågasatta förändringar och förenklingar i fråga om handläggningen af vissa slag af mål äfvensom de föreslagna förenklingarna i arbetssättet i öfrigt, hvilka, om än desamma hufvudsakligen äro af betydelse för de underlydande tjänstemännen inom verket, dock indirekt torde medföra någon lättnad äfven i ledamöternas arbete, torde man dock under förut angifna förutsättningar kunna antaga, att kollegium må kunna utan ledamöternas betungande med arbete utöfver hvad som må anses skäligt eller lämpligt på ett tillfredsställande sätt fylla sin uppgift med ett antal af fyra ledamöter.

En längre gående indragning synes mig emellertid, åtminstone för närvarande, icke böra ifrågakomma. Såsom kollegium antydt, visa nämligen de till kollegium inkomna mål och ärenden inom grupper, som skulle hos kollegium kvarblifva, under senare åren en icke obetydlig tendens till ökning. De slag af mål och ärenden, som enligt det af mig framlagda förslag skulle fortfarande af kollegium handläggas, uppgingo enligt hvad de i lönerегleringskommitténs betänkande (sid. 52—57) intagna statistiska uppgifter öfver till kollegium inkomna mål och ärenden utvisa, år 1900 till 1,872, år 1901 till 1,812 och år 1902 till 2,035. Häri ingå emellertid äfven mål angående rustning och rotering, hvilka utgjorde år 1900 169, år 1901 142 och år 1902 271. Frådragas dessa, hvilka numera, efter indelningsverkets upphörande så godt som helt och hållet försvunnit ur kollegii diaries, återstå af nu ifrågavarande mål och ärenden, år 1900 1,703, år 1901 1,670 och år 1902 1,764. Motsvarande slag af till kollegium inkomna mål och ärenden — således efter afdrag af de få rustnings- och roteringsmålen — uppgingo, enligt hvad en uppgjord tabell, som till jämförelse med nyssnämnda i kommittébetänkandet införda siffror torde få biläggas dagens protokoll, däremot år 1905 till 1,918 och år 1906 till 1,916. Under senaste åren hafva ock, enligt hvad jag inhämtat, de frågor rörande förändrad lagstiftning inom olika grenar af förvaltningen, hvilka till kollegium remitterats för afgifvande af underdånigt utlåtande — ärenden, hvilka

naturligen taga mycken tid och arbete för ledamöterna i anspråk — högst betydligt stegrats så i antal som omfattning. Ganska antagligt är ock, att kollegii medverkan i dylikt hänseende äfven framgent kommer att i större utsträckning än tidigare tagas i anspråk.

Af kammarkollegium har framhållits, bland annat, att, i händelse prästlöneregleringskommitténs förslag kommer att läggas till grund för ny lagstiftning i ämnet, häraf för lång tid framåt skulle tillskyndas kollegium icke obetydlig ökning i dess arbete. Äfven om emellertid berörda förslag icke kommer att i alla delar följas, torde likväl omregleringar å berörda område vara inom den närmare framtiden förestående. I anseende härtill och då nu gällande regleringar icke förfalla samtidigt utan tid efter annan under en tidrymd, som kan räknas i tiotal af år, synes det vara tydligt, att en öfvergång till ett förändradt aflöningsystem å förevarande område kommer att under en lång tidrymd förorsaka kollegium ett ganska betydande arbete. Löneregleringskommittén, som icke förbisett detta, har emellertid ansett, att, då berörda förhållande endast vore att betrakta såsom öfvergående, därtill icke borde tagas hänsyn vid beräkningen af kammarkollegii blifvande ordinarie personal. Då emellertid omförmälda öfvergång kan beräknas sträcka sig öfver en tidrymd af ett par decennier eller mera, synes det icke vara lämpligt att vid den nu förestående organisationsplanens uppgörande helt och hållet frånse den i följd däraf motsedda ökningen i arbetsbördan och för dess mötande endast tänka sig anlita af extra arbetskrafter.

Beaktas bör ock, att i följd af det tilltänkta nya jordregistrets uppgörande jordeboksärendena komma att för en lång tid framåt tillföra kollegium en icke ringa ökning i arbete. Ty, om än kammarkollegium enligt den uppgjorda planen för jordregistrets uppgörande icke därmed skulle taga direkt befattning, är gifvet, att, då i allt fall jordeboken måste i väsentliga delar läggas till grund för jordregistret, dettas tillkomst likväl kommer att föranleda en mängd mer eller mindre omfattande undersökningar med afseende å jordeboksväsendet samt däraf föranledd vidlyftig skriftväxling m. m.

I betraktande af nu nämnda förhållanden synes mig, som nämndt, kammarrådets antal böra bestämmas till fyra. Detta dock gifvetvis under förutsättning att den öfverflyttning af mål från kammarkollegium till andra myndigheter, hvarom förut talats, kommer att äga rum.

Under förutsättning att ledamöternas antal skulle bestämmas på nyssnämnda sätt, har efter samråd med kammarkollegii chef uppgjorts en provisorisk plan för ärendenas fördelning mellan ledamöterna, enligt hvilken arbetsbördan ansetts blifva tämligen jämnt fördelad mellan dem;

och har det därvid visat sig, att, om 1906 års förhållanden läggas till grund, det antal mål, som efter genomförande af den af mig under angifna förutsättningar förordade begränsningen i kammarkollegii ämbetsverksamhet skulle komma att belöpa på hvarje ledamot, i medeltal komme att öfverstiga det antal mål, som nu i medeltal ankommer på hvarje ledamot. Medan nämligen år 1906 detta antal utgjorde i medeltal 449 per ledamot, skulle detsamma med tillämpning af nämnda fördelning komma att — fortfarande med 1906 års förhållanden till grund — uppgå till 479 för hvarje ledamot. Afven om en del obetydligare mål — jag syftar härvid på mål angående kollegii ekonomiska angelägenheter — böra kunna genom förenklade anordningar till antalet något minskas, torde man därför kunna utgå ifrån, att, om kammarrådets antal bestämes på sätt jag föreslagit, det å hvarje kammarråd belöpande antalet mål blir minst lika stort, om ej större, än nu; och att målens beskaffenhet i genomsnitt skulle för framtiden blifva afsevärdt enklare eller mindre tidskräfvande än nu, lär icke kunna antagas.

Om således den arbetsbördan, som efter genomförande af föreslagna förändringar skulle påhvila kammarkollegium, synes påkalla, att antalet kammarråd icke bestämes till lägre antal än fyra, lär det ock blifva nödvändigt därest, på sätt jag tillstyrkt, den kollegiala formen för ärendenas handläggning som regel bibehålles. Skall nämligen verket under sådan förutsättning kunna hålla jämna steg med tillströmningen af mål och ärenden, lär det nämligen vara oundgängligt, att arbetet fördelas å två afdelningar eller divisioner, hvilket gifvetvis förutsätter minst fyra ledamöter. Skulle antalet bestämmas endast till tre, blefve nämligen följden, att en ledamot finge tjänstgöra å båda divisionerna, hvilket uppenbarligen skulle medföra stor ojämnhet i arbetets fördelning och alltför mycket uppehålla ärendenas afgörande.

Jag har således tänkt mig arbetet fördeladt på två divisioner, hvardera bestående af presidenten och två ledamöter. Därvid har jag tillika förutsatt, att under semesterperioderna adjungerade ledamöter skulle i mån af behof anlitas för bedrifvande af arbetet äfven under sådan tid i enahanda ordning.

Enligt nu gällande ordning hålles, förutom i regel dagliga plenisammanträden, divisionssammanträden tre dagar i veckan eller således en gång i veckan med hvarje division. Löneregleringskommittén, som tänkt sig kollegium ordnad efter byråsystemet, har i öfverensstämmelse därmed utgått därifrån, att bestämmelsen om på förhand bestämda divisionssammanträden skulle upphöra och föredragning förekomma i mån af behof. Därest, på sätt förut omformäls, föreskrift meddelas om

viss daglig arbetstid å tjänsterummet, torde det af kommittén sålunda angifna önskemål kunna utan svårighet tillgodoses.

Beträffande de till advokatfiskals- och arkivariefattningarna hörande ämbetsåligganden har löneregleringskommittén icke framställt förslag till någon förändring.

*Kammar-
arkivet.
Aktuarien.*

Hvad angår kammararkivet, har emellertid kommittén, som funnit behovet af arbetskrafter i arkivet icke för närvarande kunna anses tillräckligt tillgodosedt, ansett angeläget, att arkivets ordinarie arbetskrafter erhöles förstärkning. I sådant syfte har kommittén föreslagit, att den nuvarande aktuariefattningen skulle förvandlas till en biträdande arkivariefattning med den förändring i tjänsteåligganden och benämning, som häraf påkallades.

Enligt den för kammarkollegium gällande instruktion tillhör det aktuarien

att förvara de i aktuariekontoret befintliga jordeböcker, indelnings- och roteringsverk jämte öfriga handlingar och till förvar emottaga de handlingar, som kollegium för sådant ändamål till aktuariekontoret öfverlämnar; börande samtliga handlingar därstädes efter register i god ordning hållas;

att granska jordeboksförändringsextrakt och till kollegii åtgärd anmäla de anmärkningar, som därvid uppkomma, äfvensom anmäla, om jordeboksförändringsextrakt samt, efter särskildt erhållen föreskrift, om annan handling icke varder af vederbörande ämbetsmyndighet inom föreskrifven tid till kollegium insänd;

att inom medlet af mars månad hvarje år för det sistförflutna året till kollegium afgifva uppgifter å de af kollegium beslutade förändringar i roteringsverk samt å de till följd af Kungl. Maj:ts eller kollegii beslut inträffade förändringar med grundskatter å jord äfvensom åtskilliga andra uppgifter, hvilka skola af kollegium meddelas till skilda ämbetsverk;

att i jordeböcker, indelnings- och roteringsverk behörigen anteckna alla af Kungl. Maj:t eller kollegium meddelade beslut, som innefatta ändring af dessa handlingar; samt

att öfver krononybyggen och andra odlingslägenheter, som redan under frihetstid innehafvas eller vidare erhållas, föra en särskild förteckning, utvisande, när frihetstiden tilländalöper.

Med erinran att de aktuarien sålunda tillhörande åligganden i följd af grundskatternas afskrifning och indelningsverkets upphörande numera väsentligen inskränkts eller framdeles komme att än mera inskränkas, samt att ytterligare lättnad i göromålen syntes kunna vinnas genom förenkling i det nu brukliga sättet för förtecknande och antecknande i

jordböckerna af jordafsöndringar, har löneregleringskommittén, som, enligt hvad förut nämnts, tänkt sig kammarkollegium organiseradt efter byråsystemet, ifrågasatt, huruvida icke det aktuarien nu påbvilande arbetet med förande af jordböckerna samt indelnings- och roteringsverken, i den mån detta fortfarande komme att erfordras, skulle kunna besörjas af personalen å den byrå inom kollegium, till hvilken frågor om jordeboksväsendet komme att höra. Under sådan förutsättning skulle — anför kommittén vidare — af de på aktuarien hvilande arbeten hufvudsakligen kvarstå allenast åliggandet att förvara och efter register i god ordning hålla de i aktuarikontoret befintliga jordböcker, indelnings- och roteringsverk samt öfriga handlingar, hvilka vore ställda under aktuariens vård; och kunde vid sådant förhållande ifrågasättas, om allenast för detta arbete en ytterligare ordinarie tjänsteman vore behöflig utöfver registratorn. Med afseende å det enligt kommitténs mening förefintliga behovet af förstärkning i kammararkivets ordinarie arbetskrafter, har emellertid kommittén icke ansett sig böra föreslå indragning af aktuariebefattningen utan ansett densamma fortfarande böra bibehållas, men såsom en arkivtjänst. Med denna tjänst, för hvars innehafvare kommittén exempelvis föreslagit benämningen »andre arkivarie», borde därför enligt kommitténs mening förbindas de åligganden, som tillhörde en biträdande arkivarie, därvid särskildt syntes böra komma till uttryck, att ifrågavarande tjänsteman skulle hafva att på kollegii anmodan eller enskilda personers begäran verkställa undersökningar och utredningar i afseende å de handlingar, med hvilka han skulle hafva att taga befattning.

Kammarkollegium har förklaradt sig dela kommitténs åsikt, att arbetskrafterna i kammararkivet behöfde förstärkning. Då emellertid fråga uppstått icke blott om förändrad lokal för detta arkiv utan äfven om öfverflyttande till riksarkivet af vården om kammararkivet, men dessa frågor ännu icke vunnit sin lösning, har kollegium ej ansett sig i nu förevarande sammanhang böra göra någon framställning om förstärkning af arbetskrafterna i kammararkivet. Med afseende å det af kommittén därutinnan framställda förslag har kollegium fäst uppmärksamheten därå, att kammararkivet inrymdes i en helt annan lokal än kollegium, uti hvars ämbetslokal däremot aktuarien hade sin verksamhet och de under hans vård stående handlingar förvarades. Men äfven om lokala hänsyn ej talade emot den af kommittén föreslagna anordning, ansåge kollegium hinder för densamma möta ur andra synpunkter. Dagligen måste nämligen kollegii ledamöter och dess öfriga personal äga tillgång till de handlingar, som tillhoppa utgjorde aktuariens arkiv. Dennes tjänsteåtgärder påkallades således mycket ofta för kollegii räkning, och vore det af denna anledning i hög grad olämpligt.

ligt, om han någon längre tid på dagen skulle vistas utom sitt kontor. Men äfven allmänheten begagnade sig i ganska stor omfattning af aktuariens biträde för vinnande af upplysningar ur arkivhandlingarna, för erhållande af därpå grundade utredningar, för tagande af afskrifter, hvilka sedermera skulle bestyrkas m. m.

Enligt kollegii mening kräfdes för de göromål, som fortfarande tillhörde ifrågavarande befattning, en särskildt anställd person. Om, på sätt kommittén antydt, det ålades personalen å den byrå inom kollegium, till hvilken frågor om jordeboksväsendet borde höra, att besörja de göromål, som enligt instruktionen fortfarande tillkomme aktuarien, skulle en sådan förändring icke innebära något annat, än att personalen å samma byrå måste ökas. Kollegium kunde alltså icke understödja kommitténs förevarande förslag i vidsträcktare mån, än att kollegium hemställde, att, vid utfärdande af ny instruktion för ämbetsverket, föreskrift måtte meddelas därom, att aktuarien skulle, i den mån öfriga göromål å aktuariekontoret sådant medgäfvde, på kollegii anmodan eller enskilda personers begäran verkställa undersökningar och utdrag ur jordeböcker och öfriga handlingar, som af honom till förvar mottagits, samt, då kollegium anbefallt undersökningen, afgifva det yttrande i frågan, som däraf föranleddes.

*Departements-
chefen.*

Såsom kammarkollegium anmärkt — och kommittén jämväl omförmält — har i senare tid från riksarkivariens sida fråga väckts därom, att kammararkivet skulle i en eller annan form sammanslås med riksarkivet och ställas under dess vård och inseende. Frågan om en dylik sammanslagning, hvilken emellertid visat sig vara förenad med vissa svårigheter bland annat af den anledning, att kammarkollegium ansett sig för sin ämbetsverksamhet behöfva ständig tillgång till åtminstone vissa delar af kammararkivet, sammanhänger ock i viss mån med frågan om möjligheten att bereda en rymligare och lämpligare lokal för kammararkivet eller de delar af detsamma, som eventuellt skulle till riksarkivet öfverflyttas. Sistberörda spörsmål är för närvarande under utredning, men ovisst torde vara, huruvida detsamma under den närmaste tiden kan erhålla sin lösning. Med hänsyn till dessa förhållanden anser jag mig icke för närvarande böra föreslå uppförande å kammarkollegii stat af någon ny ordinarie tjänsteman å kammararkivet, utan torde frågan härom böra anstå till dess frågan om detta arkivs ställning till riksarkivet hunnit afgöras.

Hvad beträffar den nuvarande aktuariefattningen inom kammarkollegium, är visserligen sannt, att därmed förenade göromål af förut angifna anledningar i senare tider minskats. De nämnda tjänst

tillhörande åligganden äro dock och torde med hänsyn, bland annat, till jordeboksväsendets förut antydda sammanhang med det tilltänkta nya jordregistret fortfarande komma att förblifva af den omfattning, att en särskild ordinarie tjänsteman för deras bestridande svårigen kan undvaras. Förbises bör härutinnan icke heller, att, såsom kammarkollegium erinrat, de handlingar, som af aktuarien handhafvas, i stor utsträckning anlitas af allmänheten för erhållande af upplysningar i hvarjehanda hänseenden och att denne tjänstemans tid därför till icke ringa del upptages af allmänhetens tillhandagående med anskaffande af dylika upplysningar. Något hinder synes icke heller möta att, på den väg kommarkollegium antydt, på lämpligt sätt tillgodogöra ifrågavarande tjänstemans arbetskraft i större utsträckning än hittills och därigenom motväga den minskning i göromål, som i senare tid för honom inträdt. Möjligen kan detta ock ske på sådant sätt, att därigenom beredes någon lättnad i arkivariens arbete, utan att aktuarien därför redan nu behöfver göras till en tjänsteman vid kammararkivet.

De hos kammarkollegium anställda notarierna äro, såsom förut nämnts, till antalet tio. Af dessa äro två anställda å enhvar af första, andra, tredje och femte rotlarna samt en å hvardera af fjärde och sjätte rotlarna. Enligt verkets instruktion hafva notarierna till åliggande, förutom protokollsföring, uppsättning af expeditioner m. m. samt ombesörjandet af expeditionsgöromål i öfrigt, att under vederbörande ledamöters inseende men på eget ansvar biträda med utredning af förekommande mål m. m. Å de rotlar, där två notarier finnas, har den ene i regel sig anförtrodt att besörja erforderliga kamerala utredningar.

Notarierna.

Med afseende å den af kommittén föreslagna begränsningen i kammarkollegii ämbetsverksamhet äfvensom de föreslagna förenklingarna i formerna för ärendenas behandling och arbetssättet inom kollegium jämte den föreslagna utsträckningen i arbetstiden å tjänsterummet har kommittén ansett antalet notarier inom kollegium kunna begränsas till sex, af hvilka två skulle indelas å enhvar af de tilltänkta tre byråerna.

Med hänsyn till den lättnad i ifrågavarande tjänstemäns arbete, som skulle uppkomma genom åtskilliga af kommittén föreslagna förenklingar har kammarkollegium ansett sig kunna biträda berörda förslag, såvidt angår notariernas antal.

Detta torde ock med den af mig föreslagna organisationen få anses tillräckligt. Fyra af notarierna torde fortfarande behöfvas hufvudsakligen för undersökningar och utredningar i förekommande mål och ärenden, en å hvarje rotel, samt de två återstående för uppsättning af expeditioner, ombesörjande af expeditionsgöromål m. m.

*Departements-
chefen.*

*Fasta skrif-
biträden.*

På sätt redan tidigare blifvit inför Kungl. Maj:t anmaldt, har Riksdagen med anledning af en inom densamma väckt motion i skrifvelse den 23 maj 1906 anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, huruvida och i hvilken mån personer, som vore hos statens ämbetsverk och myndigheter på ett stadigvarande sätt sysselsatta med skrifgöromål och dylika sysslor, måtte kunna erhålla någon fastare anställning, äfvensom för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill denna utredning kunde föranleda. Sedan samtliga centrala ämbetsverk och myndigheter äfvensom samtliga Kungl. Maj:ts befallningshafvande och domkapitlen hvar för sig afgifvit infortrade underdåniga utlåtanden, har ärendet genom nådig remiss den 22 februari nästlidet år öfverlämnats till löne-regleringskommittén, som den 31 oktober 1907 afgifvit betänkande och förslag i ämnet. Efter det sedermera vederbörande ämbetsverks och myndigheters yttranden häröfver infordrats, hafva ock från en del bland dessa, bland dem kammarkollegium, sådana yttranden inkommit. Flertalet af de infortrade yttrandena äro emellertid ännu icke inkomna.

Vid den förberedande behandling, som denna fråga undergått, har det visat sig, att meningarna hos de myndigheter, som haft att yttra sig öfver kommittéförslaget, rörande rätta sättet för lösningen af förevarande fråga äro mycket skiftande såväl ur mera allmänt principiell synpunkt som äfven i fråga om detaljerna. Med hänsyn härtill och då, som nämndt, flertalet myndigheter, som af frågan beröras, ännu icke yttrat sig, har jag funnit lämpligast, att med upptagandet af förevarande ganska grannliga och ingripande fråga får jämväl beträffande nu ifrågavarande ämbetsverk anstå, till dess nämnda yttranden inkommit och frågan därigenom erhållit den allsidiga belysning, densamma kräfver.

Vaktbetjänte.

Hos kammarkollegium äro nu anställda en förste vaktmästare samt fem vaktmästare.

Förste vaktmästaren och fyra vaktmästare hafva sin tjänstgöring förlagd till kollegii lokal, medan en vaktmästare tilldelats kammararkivet. I kammararkivet tjänstgör dock därutöfver dagligen en extra ordinarie vaktbetjänt.

Med afseende å de af kommittén framställda förslag beträffande kollegii ämbetsuppgifter och organisation har kommittén ansett det böra vara till fyllest, om i kollegii egen lokal komme att uppvakta, förutom förste vaktmästaren, tre i stället för fyra vaktmästare.

Af kommittén har emellertid i sammanhang därmed omförmälts, att från kollegii sida för kommittén framhållits behofvet däraf, att kammararkivet erhöles två, i stället för en ordinarie vaktmästare. Vid bifall härtill skulle det nu utgående arfvodet till en extra ordinarie vaktbetjänt i kammararkivet kunna besparas.

Berörda framställning har kommittén visserligen icke ansett obefogad; men med hänsyn till det läge, hvori frågan om kammararkivet för närvarande befunde sig, har kommittén trots sig ej böra göra något förslag i nämnda hänseende.

I stället har kommittén föreslagit, att vaktbetjäntpersonalen hos kammarkollegium, kammararkivet inberäknadt, måtte bestämmas att utgöras af en förste vaktmästare samt fyra vaktmästare.

Kammarkollegium har i sitt utlåtande öfver kommittébetänkandet framhållit, att för upppassningen i kammararkivet borde beräknas två vaktmästare och för uppvaktning i kollegii lokal tre vaktmästare utom förste vaktmästaren. Kollegium har därför ansett vaktmästarpersonalen böra bibehållas vid sitt nuvarande antal, eller en förste vaktmästare och fem vaktmästare.

Då kammarkollegium ansett sig kunna åtnöjas med tre vaktmästare utom förste vaktmästaren för uppvaktningen inom kollegii hufvudlokal, samt det, af skäl kommittén antydt, icke synes vara lämpligt att för närvarande för kammararkivets räkning i den nya staten upptaga två ordinarie vaktmästarbefattningar, anser jag mig i denna punkt böra biträda kommitténs förslag. Det ytterligare vaktmästarbiträde, som för arkivets räkning må erfordras, torde i afvaktan på en blifvande förändrad organisation af arkivet kunna tillgodoses medelst extra vaktmästarbiträde.

*Departements-
chefen.*

Aflöningsstatserna för de särskilda tjänstebefattningarna i kammarkollegium äro enligt nu gällande lönestat, som fastställdes år 1879, bestämda på följande sätt:

*Aflönings-
förmåner.*

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Begy-nelse-aflöning	Ålderstillägg		Slut-aflöning
				efter 5 år	efter 10 år	
President	7,600	2,400	10,000	—	—	10,000
Kammarråd	4,400	2,000	6,400	600	—	7,000
2:dra gradens tjänsteman (advokatfiskal o. arkivarie)	3,000	1,500	4,500	500	500	5,500
1:sta gradens tjänsteman (notarie, aktuarie, regi- strator)	1,800	1,200	3,000	500	500	4,000
1:ste vaktmästare	800	300	1,100	—	—	1,100
vaktmästare	500	300	800	100	—	900

Sedan 1901 års Riksdag på Kungl. Maj:ts därom gjorda framställning beviljat en tillfällig löneförbättring i form af dyrtidstillägg åt en stor del af statens tjänstemän och betjänte samt Kungl. Maj:t genom nådigt cirkulär den 25. oktober 1901 anbefallt statens vederbörande ämbetsverk och myndigheter att hvar för sin förvaltningsgren till Kungl. Maj:t inkomma med utredning rörande de ändringar i vederbörande lönestater, som, under förutsättning att de förhållanden, hvilka framkallat behovet af dyrtidstillägg, komme att fortfara någon längre tid framåt, kunde för åstadkommande af en mera stadigvarande löneförbättring anses böra äga rum, föreslog kammarkollegium, som i underdånigt utlåtande den 23 maj 1902 afgaf den äskade utredningen och därvid, bland annat, förordade, att en del af aflöningen måtte erhålla formen af hyresbidrag, i samma utlåtande, att aflöningarna för ämbetsverkets personal måtte bestämmas på följande sätt:

	Lön	Tjänstgöringspennningar	Hyresbidrag	Begynnelseafflöning	Ålderstillägg		Slutafflöning
					efter 5 år	efter 10 år	
President	7,600	2,700	1,200	11,500	—	—	11,500
Kammarråd	4,400	2,400	1,000	7,800	600	—	8,400
2:dra gradens tjänsteman (advokatfiskal o. arkivarie)	3,000	1,800	800	5,600	500	500	6,600
1:sta gradens tjänsteman (notarie, aktuarie, registrator)	2,000	1,500	600	4,100	500	500	5,100
1:ste vaktmästare	800	300	200	1,300	—	—	1,300
vaktmästare	500	300	200	1,000	100	—	1,100

I samma utlåtande framlade kollegium ett alternativt förslag till löne reglering för kollegium, enligt hvilket förslag, som innefattade tillämpning af det s. k. Tenowska systemet, begynnelseafflöningarna satts något lägre än i det nyss omförmälda förslaget men i stället beträffande samtliga tjänstegrader, utom chefsens, upptagits ett flertal ålderstillägg, så att slutaflöningarna skulle komma att något öfverstiga slutaflöningarna enligt det förra förslaget.

Löne regleringskommitténs förslag till aflöningssatser för tjänsteinnehafvarne i kammarkollegium ansluta sig i alla delar till de af kommittén i dess allmänna principbetänkande af den 18 november 1903 i sådant hänseende gjorda uttalanden.

Enligt kommitténs förslag äro aflöningsstatserna följande:

	Lön	Tjänstgöringspenningar	Begy-nelse-lön	Ålderstillägg			Slutlön
				efter 5 år	efter 10 år	efter 15 år	
Generaldirektör	7,000	3,000	10,000	—	—	—	10,000
Kammarråd	4,600	2,400	7,000	600	—	—	7,600
2:a gradens tjänsteman (advokatfiskal och arkivarie)	3,500	1,800	5,300	500	500	—	6,300
1:a gradens tjänsteman (notarie, aktuarie, regist-rator)	2,300	1,500	3,800	400	400	400	5,000
1:e vaktmästare	850	550	1,400	—	—	—	1,400
Vaktmästare	600	500	1,100	100	—	—	1,200

I sitt öfver kommittéförslaget afgifna utlåtande har kammarkollegium, som af anförda skäl ansett de af kommittén föreslagna aflöningsbelopp alltför knappt tillmätta, i hufvudsak vidhållit sitt förut omförmälda förslag till lönestat för kollegium, dock med någon jämkning till närmare öfverensstämmelse med kommitténs förslag i fråga om aflöningsbeloppens fördelning å de särskilda aflöningstitlarna, hvarjämte kollegium, med frångående af sitt förslag i denna del, tillstyrkt af kommittén föreslagna högre aflöningsbeloppen för vaktmästarna.

Sedan Riksdagen numera godkänt af Kungl. Maj:t framlagda förslag till aflöningsstat för statskontoret och arméförvaltningen, fotade på delvis andra grunder än dem, som sålunda af kommittén föreslagits, torde dessa böra vinna tillämpning jämväl i fråga om kammarkollegium. Då enligt det af mig tillstyrkta förslag till organisation af sistnämnda ämbetsverk dess chef fortfarande skulle bibehållas vid sin ställning såsom president, torde emellertid aflöningen för honom likasom hittills varit fallet böra sättas högre än för generaldirektören i statskontoret. Löneregleringskommittén, hvilken, som nämndt, förordat, att chefen för kammarkollegium skulle erhålla enahanda ställning som generaldirektör, allenast under förutsättning att verket blefve organiseradt efter byråsystemet, har ock för presidenten i kammarrätten, hvilket ämbete jämväl enligt kommitténs mening ansetts böra oförändradt bibehållas, föreslagit en högre aflöning än den, som enligt kommitténs förslag i

*Departements-
chefen.*

allmänhet skulle tillkomma generaldirektör, eller 11,000 kronor i stället för 10,000. Då emellertid nu aflöningen för generaldirektören i statskontoret bestämts till 11,000 kronor, torde aflöningen för presidenten i kammarkollegium lämpligen böra sättas till 12,000 kronor, däraf 7,500 kronor i lön, 3,500 kronor i tjänstgöringspenningar och 1,000 kronor i ortstillägg.

Aflöningsvillkor m. m.

För åtnjutande af aflöningsförmånerna enligt den nya lönestaten torde enahanda villkor och bestämmelser böra stadgas, som i detta hänseende bestämts att gälla i fråga om statskontoret, med de jämkningar allenast, som blifva en följd däraf, att, på sätt jag senare får tillfälle närmare beröra, dagen för den nya aflöningsstatens för kammarkollegium ikraftträdande först framdeles kan bestämmas.

Advokatfiskalens aktoratsarfvode.

Förutom de löneförmåner, som enligt gällande lönestat tillkomma advokatfiskalen i kammarkollegium, åtnjuter denne tjänsteman äfven viss provision å de medel, som genom hans tjänsteåtgärd tillflyta kronan, utgörande, oafsedt böter och viten, hufvudsakligen danaarfsmedel. Denna provision, eller advokatfiskalens s. k. aktoratsarfvode, är för närvarande bestämd till tio procent af nämnda medel.

Den ifrågavarande provisionen har under de senaste fem åren uppgått till i jämna krontal följande belopp, nämligen: år 1903 460 kronor, år 1904 261 kronor, år 1905 1,468 kronor, år 1906 696 kronor och år 1907 1,283 kronor, eller således omkring 834 kronor i medeltal för dessa fem år.

Löneregleringskommittén har ansett berörda, advokatfiskalen nu tillkommande förmån böra upphöra. De advokatfiskalen tillhörande tjänsteåligganden, för hvilka de ifrågavarande sportlerna tillkomme honom, vore nämligen, yttrar kommittén, i regel ej af synnerligen besvärlig art och kräfde icke heller något särskildt kraftigt initiativ. Det vanligaste sätt, på hvilket advokatfiskalen skaffade sig upplysning om förekomsten af danaarf, hvaraf provisionen i fråga förnämligast tillflöte honom, syntes vara genom granskning af legala annonser om arf i Post- och Inrikes Tidningar. Där skulle nämligen genom vederbörande domares försorg införas kungörelse om arf, som fallit till inländsk arfvinge, hvars vistelseort vore okänd; och sådant kungörande plägade, ehuru lagen icke lämnade föreskrift därom, af åtskilliga domare besörjas äfven i fall, då känd arfvinge ej funnes. Men till ett dylikt genomgående af officiella annonser syntes advokatfiskalen icke behöfva spurras genom åtnjutande af provision. Och hvad själfva utförandet af målen

anginge, syntes detta, i den mån det verkställdes af advokatfiskalen, böra af honom fullgöras utan annan ersättning än den, som innebures i den honom tillkommande aflöning i andra lönegraden.

För kommittén ville det synas, att, därest föreskrift utfärdades därom, att advokatfiskalen i kammarkollegium skulle underrättas, då efter afliden person anledning vore till danaarf, skulle därigenom åstadkommas vida större trygghet för iakttagande af kronans rätt uti ifrågavarande afseende än genom provision åt advokatfiskalen.

Den af kommittén sålunda föreslagna inskränkningen i de med advokatfiskalstjänsten förenade inkomster borde, enligt kommitténs åsikt, icke kunna verka menligt å befattningens behöriga uppehållande. Kommittén hölle nämligen före, att genom tjänstens bibehållande i den andra allmänna lönegraden vore sörjdt för, att för densamma borde kunna erhållas fullt lämplig person.

Kammarrådet Nehrman, hvilken, som nämnt, deltagit i kommitténs arbete beträffande kammarkollegium, har i denna punkt uttalat afvikande mening och ansett advokatfiskalens aktoratsarfvode böra, om än med någon inskränkning, bibehållas. Genom den advokatfiskalen förunnade förmån hade — erinrar kammarrådet Nehrman — advokatfiskalen, som i öfrigt åtnjutit lön såsom andra gradens tjänsteman, varit i fråga om aflöningsförmåner bättre ställd än sina vederlikar inom tjänstegraden. Med hänsyn till advokatfiskalens mera själfständiga ställning och ansvarsfulla bestyr syntes också ett dylikt företräde berättigadt. Enligt kommitténs förslag skulle ock de åligganden, som hittills tillhört ifrågavarande tjänsteman, i hufvudsak fortfarande åligga honom; och syntes det därför redan ur denna synpunkt lämpligt, att advokatfiskalen fortfarande hade sig tillförsäkrad ifrågavarande extra förmån. Men äfven ur en annan synpunkt syntes det s. k. aktoratsarfvodet böra kvarstå. Ehuru det naturligen måste förutsättas, att advokatfiskalen i de saker, för hvilkas utförande aktoratsarfvodet utginge och hvilka afsåge ej allenast danaarfs- utan jämväl andra frågor, utan särskild vedergällning skulle behörigen fullgöra hvad på honom ankomme, läte det sig nog ej förneka, att han, med utsikt att för egen räkning få behålla någon liten del af hvad han kunde tillvinna kronan, komme att ägna ett ännu mera intresserad och uppmärksamt aktgifvande på kronans fördel, och detta ej blott i fråga om initiativ, utan jämväl med afseende å sina vidare åtgöranden i vederbörande mål. De genom advokatfiskalen till kronan inlevererade aktoratsmedel hade under de tio åren 1892—1901 utgjort sammanlagdt omkring 115,000 kronor, d. v. s. mer än dubbelt

mot hvad advokatfiskalen från kronan under samma tid uppburit. Till ett sådant för kronan rätt afsevärdt resultat af denna gren utaf advokatfiskalens verksamhet hade nog ifrågavarande provision i ej så ringa mån bidragit. Provisionssystemet, hvilket kommittén icke syntes vilja allmäneligen förkasta, hade enligt kammarrådets mening i själfva verket på denna punkt i administrationen lika stort berättigande såsom aflöningsform som annorstädes inom statstjänsten, där dess anlitande kunde komma i fråga. Emellertid borde det — yttrar kammarrådet Nehrman slutligen — å andra sidan tillses, att omförmälda aktoratsarfvode, nu 10 procent, blefve så begränsadt, att det icke komme att uppgå till oskäligt högt belopp. I sådant afseende syntes den förändring lämplig, att arfvodet för hvarje år beräknades sålunda, att detsamma efter att hafva nått exempelvis till 500 kronor skulle utgå med allenast 5 procent, möjligen med någon ytterligare begränsning, så att det icke under några förhållanden komme att öferskrida ett visst belopp för år.

I anslutning till hvad kammarrådet Nehrman sålunda anført har kammarkollegium hemställt, att advokatfiskalens aktoratsarfvode måtte bestämmas att för hvarje år utgå med 10 procent, intill dess det uppgått till 500 kronor, och därefter till allenast 5 procent, dock att arfvodet icke något år finge öferskrida 800 kronor.

*Departements-
chefen.*

Utan att vilja underkänna betydelsen af de skäl, kommittén anført till stöd för dess förslag om afskaffandet af kammaradvokatfiskalens aktoratsprovision, anser jag mig likväl, med hänsyn till å ena sidan de för kronan i ekonomiskt hänseende ej sällan ganska viktiga intressen, som ifrågavarande tjänsteman har att bevaka, och den sporre till nedläggande af ett energiskt arbete å de på hans åtgärder beroende mål och ärenden, som otvifvelaktigt ligger i utsikten till erhållande af en, om ock ringa, provision i de mål, han har att utföra, samt å andra sidan den jämförelsevis obetydliga uppoffring från det allmännas sida, som en dylik, på lämpligt sätt begränsad förmån innebär, i denna punkt böra ansluta mig till kammarkollegii mening, helst densamma icke kan sägas stå i strid med hvad å åtskilliga andra närliggande områden är gällande. Till förebyggande därpå att ifrågavarande provision icke på grund af tillfälliga omständigheter må komma att stiga till oskäligt högt belopp synes mig dock den af kollegium föreslagna begränsning i provisionens belopp vara lämplig.

*Anslag till
vikariatsersätt-
ning, ren-
skrifnings- och
tryckningskost-
nad, arfvoden
åt amanuenser
och flitpenning-
gar.*

Det i den för kammarkollegium nu gällande stat uppförda anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arfvoden åt amanuenser och flitpenningar utgör för närvarande 23,600 kronor.

Löneregleringskommittén har, under de af kommittén angifna förutsättningar i fråga om kollegii ämbetsverksamhet och organisation, ansett anslaget för framtiden kunna begränsas till 20,000 kronor.

Hufvudsakliga anledningen till den föreslagna nedsättningen är, att kommittén ansett ett mindre antal fast anställda amanuenser behöfligt under den tilltänkta nya organisationen än hittills.

För närvarande finnas hos kammarkollegium åtta på mera stadigvarande sätt anställda amanuenser, af hvilka tjänstgöra, en å hvarje rotel med undantag af den sjätte, en hos advokatfiskalen, en hos arkivarien och en hos registratorn. Två tidigare hos aktuarien anställda amanuenser hafva på senare tiden befunnits kunna undvaras, hvaremot hos honom i stället anställts ett kvinnligt biträde, hvilket har till åliggande att biträda med förandet af aktuariens diarium, ordnande af handlingar m. m.

Förutom förenämnda amanuensbiträde å arkivet har dessutom för innevarande år därstädes anställts en särskild amanuens, hvilken har i uppdrag att biträda med ordnandet af äldre, oordnade handlingar.

Den dagliga tjänstgöringstiden utgör för amanuenser minst tre timmar, förutom förekommande hemarbete.

I årligt arfvode uppbära för närvarande samtliga de först omnämnda åtta amanuenserna, utom två, 1,400 kronor. Advokatfiskalens amanuens åtnjuter ett arfvode af 1,500 kronor och den hos arkivarien ständigt anställde amanuensen, hvilken, jämlikt särskildt nådigt bemyndigande, utom andra göromål har till åliggande att på eget ansvar afgifva utredningar och utlåtanden i vissa arkivärenden, ett arfvode af 1,800 kronor om året. Den andre, tillsvidare för innevarande år å arkivet anställde amanuensen åtnjuter för närvarande ersättning, beräknad till 1,000 kronor för året, hvilket belopp, då ifrågavarande anslag därtill icke lämnat tillgång, jämlikt särskildt nådigt medgifvande utgår af andra tillgängliga medel.

Det förenämnda kvinnliga biträdet å aktuarietkontoret, hvilket biträde har en daglig tjänstgöringstid af fem timmar, uppbär för närvarande i arfvode 1,200 kronor om året.

Förutom nu omnämnda personal tjänstgöra hos kammarkollegium äfven en del andra extra tjänstemän, hvilka icke uppbära annan ersättning än den, som kan ifrågakomma i form af gratifikationer.

Hvad angår behovet af fast anställda amanuenser för framtiden, har kommittén, under förutsättning att den af kommittén föreslagna begränsning i kollegii ämbetsverksamhet äfvensom föreslagna förenk-

lingar i arbetssättet m. m. varda genomförda, ansett antalet amanuenser — hvilket vid tiden för afgifvandet af kommitténs betänkande utgjorde tio — kunna begränsas till sex, däraf en å hvarje af de föreslagna tre byråerna, en hos advokatfiskalen, en hos arkivarien och en där sådant biträde eljest kunde erfordras. I fråga om nämnda tjänstemäns aflöning har kommittén, som — på sätt jag redan vid underdånig föredragning den 15 mars nästlidet är af frågan om lönereglering för statskontoret omförmält — uttalat den mening, att af amanuens i statens ämbetsverk i allmänhet borde kunna fordras en arbetstid af fyra timmar hvarje söckendag, förekommande hemarbete inberäknadt, äfvensom framhållit önskvärdheten däraf, att de extra ordinarie tjänstemännens inom de centrala ämbetsverken aflöning blefve bestämd efter mera likformiga grunder än hittills i allmänhet varit fallet, i sistberörda hänseende erinrat, att arfvodena för amanuenser hos generalpost- och telegrafstyrelserna genom Kungl. Maj:ts under åren 1902 och 1903 meddelade beslut bestämts att i regel utgå, till en början med 1,200 kronor för år räknadt och sedermera, i den mån sådant pröfvades skäligt, med högre belopp, dock icke utöfver 1,800 kronor för år. Enahanda beräkningsgrund har kommittén funnit lämpligen böra vinna tillämpning jämväl inom öfriga centrala ämbetsverk; och har kommittén med tillämpning häraf, antagit, att för aflönande af sex amanuenser hos nu ifrågavarande ämbetsverk skulle erfordras högst 10,800 kronor. För aflönande af dylika tjänstemän utgick däremot vid tiden för aflåtandet af kommitténs betänkande sammanlagt 12,600 kronor.

Hvad beträffar öfriga utgifter, som äro afsedda att med nu ifrågavarande anslag bestridas, har kommittén beräknat någon minskning i de för vikariatsersättning äfvensom till flitpenningar behöfliga belopp, hvarjämte utgifterna för renskrift och tryckning antagits komma att betydligt nedgå.

Med afseende åsälunda åberopade omständigheter har kommittén, som nämndt, ansett anslaget i sin helhet kunna bestämmas till 20,000 kronor.

I sitt öfver kommittébetänkandet afgifna utlåtande af den 29 april 1904 uttalade kammarkollegium den mening, att, med hänsyn till den jämväl af kollegium i viss mån biträdda begränsningen af kollegii arbetsbörd samt efter genomförande af vissa af kommittén föreslagna förändringar i öfrigt, amanuensernas antal borde kunna inskränkas till åtta, för hvilkas aflönande sålunda skulle med den af kommittén använda beräkningsgrund erfordras högst 14,400 kronor. Då vidare, i händelse

kollegii hemställan i afseende å ämbetsverkets organisation vunne gillande, till vikariatsersättning erfordrades 3,250 kronor, återstode för bestridande af öfriga utgifter från anslaget af dess hittillsvarande belopp allenast 5,950 kronor. Detta belopp understeg icke oväsentligt hvad för samma ändamål under de närmast föregående åren disponerats. Med hänsyn bland annat till den minskning i utgifter för renskrifning och tryckning samt flitpenningar, som under de nya förhållandena kunde emotses, ansåg emellertid kollegium, att anslaget icke behöfde höjas utan kunde bibehållas vid sitt dittillsvarande belopp, hvaremot kollegium icke kunde biträda kommitténs förslag om anslagets minskning.

Departement-
chefen.

Under förutsättning att kammarkollegium organiseras i enlighet med det af mig tillstyrkta förslag och i sammanhang därmed erforderliga förenklingar i arbetssättet genomföras, torde sex fast anställda amanuenser, åtminstone tillsvidare, vara för ämbetsverkets behof tillräckligt. Af dessa skulle en tjänstgöra å hvarje rotel, en å advokatfiskalskontoret och en å kammарarkivet. Å arkivet torde visserligen, därest detsamma äfven framgent skall i sin helhet bibehållas under kammarkollegii in-seende, erfordras ytterligare amanuensbiträde. Af skäl, jag förut antydt, har dock för närvarande endast en fast amanuens ansetts böra för arkivets behof beräknas. Det å aktuarietkontoret anställda kvinnliga biträdet, hvilket, som nämndt, trädt i stället för förutvarande två amanuenser, är där fortfarande behöfligt.

Rörande grunderna för de mera fast anställda amanuensernas inom de centrala ämbetsverken aflöning uttalade jag mig — med anledning jämväl af en i ämnet inkommen petition — utförligt vid fördragningen af frågan om ny löneroglering för statskontoret, och utgick jag därvid från den uppfattning, att, under förutsättning af en tjänstgöring af den omfattning, kommittén syntes hafva förutsatt såsom den normala, minimiarfvodet för amanuens i centralt ämbetsverk *under vanliga förhållanden* numera i allmänhet icke kunde beräknas lägre än 1,200 å 1,500 kronor för år räknadt med eventuell förhöjning i mån af visad flit och duglighet till 2,000 kronor om året.

I anseende härtill och med hänsyn till de arfvodesbelopp, som redan nu utgå till amanuenserna i kammarkollegium, torde det för amanuensernas aflöning erforderliga beloppet icke böra beräknas lägre än kommittén föreslagit, eller 10,800 kronor, motsvarande i medeltal 1,800 kronor för dem hvar.

Vid nyssberörda tillfälle uttalade jag i sammanhang med behandlingen af hithörande spörsmål den mening, att fast anställd amanuens

i centralt ämbetsverk jämväl borde tillerkännas rätt att vid sjukdom, ej öfverskridande viss tid, samt vid förordnande å ordinarie tjänst under den ordinarie innehafvarens semester eller tjänstledighet som regel bibehålla en del af amanuensarfvodet, hvilken lämpligen syntes böra bestämmas till två tredjedelar, äfvensom beredas tillfälle att, i den mån förhållandena inom vederbörande ämbetsverk sådant tilläte, erhålla någon tids ledighet — förslagsvis beräknad till 2 à 3 veckor — årligen utan skyldighet att afstå någon del af arfvodet, hvarjämte såsom önskvärdt framhölls, att, då amanuens med fast arfvode för sjukdom eller eljest åtnjöte ledighet eller förordnades att uppehålla ordinarie befattning, annan extra ordinarie tjänsteman, där lämplig sådan funnes att tillgå, förordnades att bestrida amanuensbefattningen, mot den aflönning, hvilken inom verket ansåges böra utgöra begynnelsearfvode för sådan befattning, som vore i fråga.

Med tillämpning häraf har beräknats, att för tillgodoseende af nyssberörda ändamål skulle under förut angifven förutsättning af sex fast anställda amanuenser erfordras ett belopp af sammanlagdt vid pass 2,700 kronor om året.

Det förut omförmälda kvinnliga biträdet å aktuarietkontoret åtnjuter, som nämndt, redan nu ett årligt arfvode af 1,200 kronor, och torde detsamma för framtiden icke böra beräknas lägre utan snarare något högre.

För aflönande af nu omförmälda tjänstepersonal lärer därför böra beräknas ett belopp af 15,000 kronor.

Till vikariatsersättningar för de ordinarie tjänstemännen bör under de förändrade förhållandena beräknas ett belopp af 3,000 kronor.

Såsom jag redan förut nämnt, har jag ansett frågan om beredande af en i mer eller mindre mån förändrad ställning åt de på mera stadigvarande sätt hos statens verk och myndigheter anställda skrifbiträden icke böra för närvarande upptagas till pröfning. Vid beräkningen af de erforderliga utgifterna för renskrift m. m. dylikt bör därför gifvetvis de i nyssberörda hänseende hittills rådande förhållandena tagas till utgångspunkt.

I renskrifnings- och tryckningskostnad har under åren 1905—1907 utbetalats i medeltal 3,365 kronor om året. Gifvetvis möter det ganska stor svårighet att med säkerhet beräkna det härför under nu antagna förutsättningar erforderliga beloppet. Dock torde detsamma sannolikt komma att uppgå till ungefär två tredjedelar af hvad nu för samma ändamål erfordras, eller sålunda omkring 2,300 kronor.

I flitpenningar och gratifikationer har under de tre senaste åren utgått i medeltal 4,408 kronor årligen. För sådant ändamål torde för framtiden icke behöfva beräknas högre belopp än 3,000 kronor om året.

Enligt nu angifna beräkningar skulle således anslagsbehovet för samtliga nu ifrågakvarande ändamål uppgå till sammanlagdt 23,300 kronor, eller således i det närmaste enahanda belopp som hittills. Att, oaktadt föreslagna förändringar i öfrigt, anslaget i fråga icke ansetts böra ytterligare minskas beror, såsom af det föregående framgår, hufvudsakligen af det högre belopp, som erfordras för amanuensernas aflöning enligt de grunder, som redan tidigare vunnit tillämpning beträffande motsvarande tjänstemän i statskontoret.

På sätt förut nämnts, anser jag mig kunna tillstyrka den föreslagna förändrade organisationen af kammarkollegium, allenast under förutsättning att en regeringsrätt för pröfning af administrativa besvärs-
mål i högsta instans kommer till stånd. Här af följer ock, att den nya organisationen af kammarkollegium enligt min mening icke bör träda i tillämpning förr än regeringsrätten träder i verksamhet. Möjligen kunde vid sådant förhållande ifrågasättas, huruvida icke med frågan om omorganisation af kammarkollegium borde anstå, till dess frågan om regeringsrätten erhållit sin lösning. Med hänsyn till det inbördes samband, i hvilket dessa båda frågor stå till hvarandra, samt med afseende tillika å önskvärdheten däraf, att den förändrade organisationen af kammarkollegium träder i tillämpning samtidigt som regeringsrätten börjar sin verksamhet eller i allt fall så snart som möjligt därefter, har jag dock ansett mig böra redan nu framlägga det förslag beträffande kammarkollegium, för hvilket jag nyss redogjort. Det i samband med förslag till vissa i och för regeringsrättens tillkomst nödiga grundlagsändringar för Riksdagen framlagda förslag till lag om Kungl. Maj:ts regeringsrätt är afsedt att träda i kraft redan den dag, då, under förutsättning af Riksdagens bifall till berörda förslag, de åsyftade grundlagsändringarna blifva i vederbörlig ordning inför Kungl. Maj:t anmälda. Under förutsättning af Riksdagens bifall till samma förslag torde sålunda regeringsrätten komma att träda i verksamhet redan under loppet af nästkommande år. Då emellertid tiden härför nu icke kan med visshet beräknas, men den nya organisationen för kammarkollegium, som nämndt, bör erhålla tillämpning samtidigt med eller så snart som möjligt efter det lagen om regeringsrätten träder i kraft, synes det lämpligaste vara, att, hvad kammarkollegium beträffar, nu gällande lönestat för detta ämbetsverk jämväl

*Öfvergångs-
förhållanden.*

för nästkommande år lämnas orubbad, men att tillika Riksdagens medgifvande inhämtas därtill, att, under förutsättning att regeringsrätten kommer till stånd, de å samma stat anslagna medel må, i den mån så erfordras, af Eders Kungl. Maj:t disponeras för bestridande af de utgifter, som enligt den nya tilltänkta staten för kammarkollegium belöpa å den del af året, under hvilken den samma, enligt hvad nyss sagts, under sådan förutsättning må komma att vinna tillämpning.

I afvaktan å den förestående omorganisationen af kammarkollegium hafva, i enlighet med löneregeringskommitténs hemställan, de tjänstbefattningar inom verket, hvilka blifvit vakanta under senaste åren, tillsatts allenast tillsvicare på förordnande. Så är förhållandet med ett kammarrådsämbete och två tjänstbefattningar i första lönegraden. De *ordinarie* befattningshafvare inom verket, för hvilka plats icke kan beredas inom den nya organisationen, utgöras således endast af ett kammarråd, två första gradens tjänstemän samt en vaktmästare.

Löneregeringskommittén har hemställt, att de befattningshafvare, beträffande hvilka sådant tilläfsventyrs komme att inträffa, skulle öfverflyttas å öfvergångsstat med de aflöningar, till hvilka innehafvande fullmakter berättigade, samt med tjänstgöringsskyldighet efter kollegii bepröfvande. Hvad denna tjänstgöringsskyldighet anginge, hölle kommittén före, att å öfvergångsstat förflyttade *ordinarie* befattningshafvare, borde, i mån af innehafvande tjänstegrad, kunna påkallas att — i stället för eljest erforderlig tillfällig personal — biträda vid vissa kollegium åliggande arbeten af mera öfvergående beskaffenhet, såsom frågor om ordnande af prästerskapets aflöning, upprättande af nya jordeböcker, därest sådant komme till stånd, m. m. De tjänstemän i första lönegraden, som kunde varda å öfvergångsstat förflyttade, borde dessutom kunna åläggas att besörja sådana göromål, för hvilka eljest skulle behöfva användas amanuenser, hvarigenom antalet af dessa skulle kunna tillsvicare i motsvarande mån minskas och sålunda besparas statsverket en del af det till vikariatsersättning m. m. anslagna belopp.

Hvad till en början beträffar det öfvertaliga kammarrådet, torde emellertid denne tjänsteman med den af mig föreslagna organisationen icke kunna anses för ämbetsverket behöflig.

Såsom jag redan förut anfört, torde särskildt de göromål, hvilka i och för ordnandet af frågan om prästerskapets aflöning — den grupp af ärenden, som i detta sammanhang hufvudsakligen torde vara att taga i betraktande — för en så lång tidsrymd framåt föranleda så pass mycket arbete för kollegium, att det icke kan anses lämpligt, att vid den organisation af ämbetsverket, som det nu gäller att fastställa, härför endast påräkna mer eller mindre tillfälliga arbetskrafter, hvartill gifvetvis

äfven ifrågavarande öfvertalige ämbetsman, som när som helst kan komma att öfvergå till annan statstjänst, är att räkna. Jag har ock därför vid uppgörande af organisationsplan för ämbetsverket utgått därifrån, att hithörande arbeten skola tillhöra ett af de ordinarie kammarråden.

Ifrågavarande öfvertalige tjänsteman torde därför böra öfverflyttas till allmänna indragningsstaten, dock att för nästkommande år, under hvilket de å kammarkollegii nuvarande stat anslagna medel skulle användas till bestridande af kostnaderna för verket, anslaget för allmänna indragningsstaten synes böra för samme tjänstemans aflönande anlitas endast i den mån sådant erfordras för beredande af erforderlig fyllnad i aflöningen i fråga.

Hvad angår de två öfvertaliga ordinarie tjänstemännen af första graden, hvilka, på sätt kommittén föreslagit, lämpligen böra samtidigt med den nya lönestatens ikraftträdande öfverflyttas å öfvergångsstat, torde dessa befattningshafvare, hvilkas tjänstgöring till väsentlig del är af samma beskaffenhet som amanuensernas, kunna inom verket användas till sådant arbete, som af sistnämnde tjänstemän förrättas, hvarigenom det eljest behöfliga antalet amanuenser, kan, så länge notarierna kvarstå i tjänsten, minskas från sex till fyra. Möjligen kunde med hänsyn till det på grund däraf tillsvidare minskade behovet af fast anställda amanuenser ifrågasättas, huruvida icke anslaget till vikariatsersättning m. m. å den nya staten borde tillsvidare i motsvarande mån minskas. Då emellertid det ligger nära för handen att antaga, att den ene eller båda af de ifrågavarande ordinarie tjänstemännen snart nog kunna erhålla ordinarie tjänst inom annat ämbetsverk, synes mig, till undvikande af brist i nyssnämnda anslag, detta böra, oberoende af den tilläfventyrs endast tillfälliga minskningen i amanuensernas antal, upptagas till det af mig förut angifna belopp, men tillika stadgas det förbehåll, att, så länge ifrågavarande båda tjänstemän eller en af dem kvarstår i tjänsten, å förenämnda anslag skall, för år räknadt, statsverket besparas ett belopp motsvarande det beräknade arfvodet till två — respektive en — amanuenser jämte belöpande andel af det i anslaget inräknade belopp å 2,700 kronor för beredande af rätt för de fast anställda amanuenserna af viss kostnadsfri ledighet m. m., hvilken andel, då i nyssnämnda belopp ingår jämväl beräknad fyllnadsersättning till e. o. tjänstemän under förordnande att uppehålla fast amanuensbefattning, bör beräknas till 2,125 kronor, för år räknadt, för hvardera af ifrågavarande båda öfvertalige tjänstemän.

De medel, som härigenom besparas, hvilka, enligt hvad föreslagits, eljest skolat för nästkommande år utgå af det nuvarande ordinarie an-

slaget för kammarkollegium, torde lämpligen kunna, så långt de förslå, användas till de ifrågavarande båda öfvertaliga tjänstemännens aflönande. Jämväl för fyllande af återstoden kan under nästa år samma anslag lämpligen anlitas.

Af enahanda anslag torde för nästkommande år jämväl aflönningen till den vaktmästare, hvilken icke skulle upptagas å den nya staten, kunna bestridas.

Den af mig föreslagna nya aflöningsstaten för kammarkollegium skulle, enligt hvad förut anförts, erhålla följande utseende:

	K r o n o r				
	Lön	Tjänstgöringspenningar	Orts-tillägg	Summa	
1 president	7,500	3,500	1,000	12,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
1 kammarråd	5,000	2,500	600	8,100	
3 d:o	15,000	7,500	1,800	24,300	
1 advokatfiskal	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
1 arkivarie	3,600	1,800	400	5,800	
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie)	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
7 dito, (notarier, registrator, aktuarie) ..	15,400	10,500	2,100	28,000	
1 förste vaktmästare...	900	450	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
3 dito	2,100	1,050	450	3,600	
Anslag till vikariatsersättning, renskrifnings- och tryckningskostnad, arfvoden åt amanuenser och flitpenningar	—	—	—	23,300	
	—	—	—	117,600	

Ann. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå äfvensom å lönen afdragas 100 kronor årligen.

För åtnjutande af de i den nya staten upptagna aflöningsförmåner torde, i enlighet med hvad förut antydts, böra stadgas följande villkor och bestämmelser:

att innehafvare af ordinarie befattning i kammarkollegium skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation af ämbetsverket eller dess särskilda afdelningar eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, äfvensom därest ämbetsverkets ställning inom statsförvaltningen så förändras, att det samma ej längre kan såsom själfständigt ämbetsverk anses, eller därest vissa ifrågavarande ämbetsverk tillhörande göromål öfverflyttas till annat ämbetsverk, vara pliktig att, med bibehållande af den tjänstegrad och den aflöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk, till hvilket göromålen öfverlämnas;

att med ordinarie befattning i kammarkollegium icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning i nämnda ämbetsverk ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är med Kungl. Maj:ts oktroj försedt eller blifvit såsom aktiebolag registrerad, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstefattning af hvad slag som helst, så framt ej, hvad angår chef eller ledamot, Kungl. Maj:t och, hvad angår innehafvare af annan befattning, kammarkollegium, uppå därom gjord framställning, och efter pröfning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen i ämbetsverket, finner uppdraget eller befattningen kunna få tillsvidare mottagas och bibehållas;

att tjänsteman i första lönegraden är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning inom graden, där kammarkollegium, till befordrande af arbetets oafbrutna gång, finner honom lämplig och behöflig;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattnings innehafvare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som af sjukdom hindras att sin befattning förrätta, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning afstänges från tjänstgöring eller eljest är lag-

ligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöfver sina tjänstgöringspenningar afstå så mycket af lönen eller ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest pröfvas skäligt;

att aflöning ej må utgå till tjänsteman eller betjänt för tid, hvarunder han afhållit sig från tjänstgöring utan att hafva i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller kunna styrka giltigt förfall;

att, därest tjänsteman eller betjänt varder afstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del af hans aflöning, som icke af kammarkollegium pröfvas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej kammarkollegium finner skäligt låta honom uppbära något däraf;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras för beredande af semester, tjänsteman af lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i kammarkollegium, densamma, mot åtnjutande, i förstnämnda fall af de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men i senare fallet af däremot svarande belopp i stället för egna tjänstgöringspenningar, bestrida, dock ej längre än sammanlagdt tre månader under ett och samma kalenderår;

att, därest förhöjning af lönen efter viss tids fortsatt innehafvande af befattning i samma lönegrad är i staten medgifven, tidpunkten för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehafvaren under mer än fyra femtedelar af den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med godt vitsord bestridt sin egen eller, på grund af förordnande, annan statens tjänst, eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester, och för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor, samt för tredje förhöjningen, därest sådan kan ske, efter än ytterligare fem år, äfvenledes på samma villkor, under iakttagande, hvad hvar och en af omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre aflöningen ej får tillträdas förr än vid början af kalenderåret näst efter det, hvarunder den stadgade tjänsteåldern blifvit uppnådd; börande löntagare därvid tillgodoräknas den tid, som före den nya aflöningsstatens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen, vare sig på grund af fullmakt eller konstitutorial eller på grund af förordnande i följd af frågan om kammarkollegi omorganisation;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande af löneförhöjning, redan uppnått den lefnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må samma förhöjning tillträda;

att tjänstemännen äga årligen, när sådant utan hinder för göromålen's behöriga gång kan ske, åtnjuta semester, presidenten, kammarråden och tjänstemännen af andra lönegraden enhvar under en och en half månad samt tjänstemännen af första lönegraden enhvar under en månad;

att tjänsteman, som har sig anförtrodd uppbörd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid af året, som af presidenten bestämmes, begagna sig af semester;

att vid afgang från tjänsten till följd af afskedstagande, entledigande eller dödsfall själfva lönen äfvensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att från tjänsten afgå äfvensom i fråga om rätt till pension skall gälla hvad i särskild lag angående civila tjänst-innehafvares rätt till pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraft-trädande eller, såvidt angår innehafvare af befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgadt; samt

att den, som tillträder den nya aflöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande af eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed.

Därjämte torde, i likhet med hvad under nästlidet är föreskrifvits för statskontoret, bestämmelser böra meddelas rörande förpliktelse för den, som efter den nya statens ikraftträdande tillträder befattning i kammarkollegium, att underkasta sig nyss omförmälda villkor och bestämmelser äfvensom angående sådana äldre tjänstinnehafvares bibehållande vid littillsvarande aflöningsförmåner och pensionsrätt, hvilka, oaktadt därtill berättigade, icke före viss dag, som framdeles torde komma att af Eders Kungl. Maj:t bestämmas, anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke heller kunna därtill lagligen förbindas.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att

dels i 1909 års riksstat uppföra det i nu gällande riksstat för kammarkollegium uppförda ordinarie anslag med oförändradt belopp, eller 122,100 kronor;

dels besluta, att, under förutsättning att en särskild högsta domstol för pröfning af administrativa besvärsmål under nästkommande år varder inrättad och under loppet af samma år träder i verksamhet, förenämnda af mig under sådan förutsättning tillstyrkta förslag till stat

för kammarkollegium äfvensom de villkor och bestämmelser, som af mig föreslagits för åtnjutande af de å samma stat upptagna aflöningsförmåner, må från den dag under nämnda år, som Kungl. Maj:t bestämmer, med nedan angifna förbehåll äga tillämpning;

dels förklara,

ej mindre att en hvar, som med eller efter den nya lönestatens ikraftträdande tillträder befattning i kammarkollegium, skall vara pliktig att underkasta sig nyssberörda villkor och bestämmelser,

än äfven att de förutvarande innehafvare af befattningar i kammarkollegium, hvilka, oaktadt därtill berättigade, icke före den dag, som framdeles af Kungl. Maj:t bestämmes, anmäla, att de vilja underkasta sig den nya aflöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem dittills tillkommande aflöningsförmåner äfvensom, i den mån ej annat föranledes af bestämmelserna i förenämnda lag, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit dem;

dels besluta, att, under förut angifven förutsättning för den nya aflöningsstatens ikraftträdande, det med fullmakt försedda kammarråd äfvensom de ordinarie tjänstemän af första lönegraden samt vakmästare, hvilka såsom öfvertaliga icke varda å den nya staten uppförda, skola samtidigt som denna träder i tillämpning uppföras, den förstnämnde å allmänna indragningsstaten samt de öfriga med fortsatt tjänstgöringskyldighet å öfvergångsstat och samtliga med de aflöningsförmåner, som enligt nu gällande stat för kammarkollegium tillkomma dem;

dels medgifva,

att till täckande af de utgifter, som skola enligt den nya aflöningsstaten under nästkommande år bestridas, äfvensom till aflönande under samma år af de tjänstinnehafvare, hvilka komma att vid den nya aflöningsstatens ikraftträdande såsom öfvertaliga uppföras å öfvergångsstat, må disponeras de å den nu gällande aflöningsstaten för kammarkollegium anvisade medel; samt

att aflönningen till de öfvertaliga, med fullmakt försedda kammarråd, som kommer att vid den nya aflöningsstatens ikraftträdande uppföras å allmänna indragningsstaten, jämväl må för nästkommande år utgå af nyssnämnda å den nu gällande staten anvisade medel, i den mån desamma därtill förslå, men i öfrigt från allmänna indragningsstaten;

dels ock stadga, att, så länge förenämnda öfvertaliga tjänstemän af första lönegraden efter den nya statens ikraftträdande kvarstå i tjänsten, för en hvar af dem skall af de till bestridande af utgifterna enligt den nya aflöningsstaten anvisade medel besparas ett belopp, mot-

svarande hvad af anslaget till vikariatsersättning m. m. å samma stat beräknats eljest skola utgå till aflönande af en fast anställd amanuens jämte vikarie för honom, eller, för helt år räknadt, 2,125 kronor.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilaga litt... vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Algot Wahlin.

Summarisk

angående sådana till kammarkollegium under åren 1905
det i statsrådsprotokollet tillstyrkta förslag skulle

Målets beskaffenhet.	1905.							Summa.
	Besvärsmål.	Underställningsmål.	Kungl. remisser		Kungl. bref och departementskrifvelser.	Ansökningar.	Skrifvelser och memorial från kontor och myndigheter.	
			på besvär öfver kollegii utslag.	andra.				
Ang. grundskatt m. m.	2	1	1	7	2	3	31	47
» markegångsfrågor	—	—	—	1	—	—	18	49
» jordafsöndringar	32	—	4	—	—	—	—	36
» rustning och rotering	—	—	—	1	—	—	—	1
» lotshemman och lägenheter	1	5	—	—	—	—	—	6
» prästerskapets m. fl:s löningssätt	27	—	11	—	4	—	—	42
» frågor enl. § 3:3 i instruktionen.....	—	—	—	—	—	—	—	—
» ordnande af prästerskapets aflöning	—	—	—	1	2	1	—	4
» bro- och färjtaxor	—	—	—	8	9	—	—	17
» öfriga extra ordinarie skyldigheter	—	—	—	2	—	—	—	2
» jordeboksärenden	12	4	2	9	6	4	409	446
» stadsjordar	—	—	—	6	11	—	—	17
» förändring i landets administr. o. kyrkl. indeln.	—	—	—	30	25	1	3	59
» åtskilliga andra ärenden enligt § 4:3 d. i instruktionen	—	—	—	100	95	—	4	199
» åtkomsthandlingar till boställen etc.	—	—	—	—	—	—	29	29
» syner och besiktningar å boställen etc.	1	—	—	1	2	—	18	22
» disposition af boställen etc.	1	—	—	2	5	1	6	15
» ödehemmans upptagande	—	—	—	—	—	—	—	—
» uppodling mot frihetsår	—	—	—	—	—	—	—	—
» förlängning af frihetstid för nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—
» odling, torpanläggning m. m. å boställen etc.	—	1	—	—	—	—	—	1
» jordafsöndringar från boställen etc.	—	—	3	50	49	35	9	146
» kvarnanläggningar å boställen etc.	—	—	—	—	—	—	—	—
» hvad till skogsmark räknas må å boställen etc.	—	—	—	—	—	—	—	—
Transport	76	11	21	218	210	45	557	1,138

*) Här hafva intagits motsvarande slutsummor för åren 1900—1902 (jfr löne regleringskommitténs

Bilaga.

uppgift

och 1906 inkomna mål och ärenden, hvilka enligt fortfarande handläggas af kammarkollegium.

1906.								1900. *)	1901. *)	1902. *)	1905.	1906.
Besvärsmål.	Underställningsmål.	Kungl. remisser		Kungl. bref och departementskrifvelser.	Ansökningar.	Skrifvelser och memorial från kontor och myndigheter.	Summa.	Summa.	Summa.	Summa.	Summa.	Summa.
		på besvär öfver kollegii utslag.	andra.									
1	—	—	—	1	1	25	28	11	12	11	47	28
—	—	—	1	1	—	49	51	48	50	50	49	51
23	—	4	2	2	—	1	32	30	17	27	36	32
—	—	—	2	1	—	—	3	169	142	271	1	3
—	—	1	2	—	—	1	4	2	1	—	6	4
10	—	1	—	6	—	1	18	70	71	58	42	18
—	—	—	—	—	—	—	—	6	17	7	—	—
—	—	—	17	10	—	2	29	15	31	22	4	29
—	—	—	11	8	—	—	19	23	12	13	17	19
—	—	—	—	1	—	1	2	6	1	1	2	2
26	10	—	1	10	4	355	406	333	313	270	446	406
—	—	—	12	5	—	—	17	30	29	23	17	17
—	—	—	40	26	—	2	68	49	63	146	59	68
—	—	—	117	115	2	13	247	86	63	62	199	247
—	—	—	—	—	—	25	25	20	10	28	29	25
—	—	—	—	—	—	23	23	19	23	19	22	23
—	—	—	1	9	—	6	16	73	57	49	15	16
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	2	7	1	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	1	—	—	—	1	1	3	3	5	10	1	3
1	—	—	46	48	19	25	139	97	116	129	146	139
1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
62	11	6	252	243	27	530	1,131	1,093	1,040	1,197	1,138	1,131

betänkande del II sid. 52-57).

Målets beskaffenhet.	1905.							
	Beskrifsmål.	Underställningsmål.	Kungl. remisser		Kungl. bref och deparementskrifvelser.	Ansökningar.	Skrifvelser och memorial från kontor och myndigheter.	Summa.
			på besvär öfver kollegii utslag.	andra.				
Transport	76	11	21	218	210	45	557	1,138
Ang. åborätt	11	—	5	—	5	—	—	21
» nybyggen	—	—	—	—	—	—	—	—
» kyrkojordar i Lunds o. Göteborgs stift	—	—	—	—	—	—	—	—
» utarrendering af ecklesiastika jordar	3	—	—	—	—	—	—	3
» skogsförsäljning från åbohemman	—	—	—	—	—	—	—	—
» frågor enligt § 5: 6 i instruktionen	2	—	—	—	—	—	—	2
» användning af expropriationsmedel för boställen etc.	—	—	—	13	15	—	—	28
» deltagande i vattenafledningsföretag för boställen etc.	—	—	—	—	3	—	—	3
» frågor enligt § 5: 7: d. i instruktionen	—	—	—	144	149	3	4	300
» inköp etc. af fastighet	—	—	—	35	50	—	4	89
» skatteköp i vissa fall	—	—	—	—	—	—	—	—
» Danviks hospitalshemman	—	—	—	—	—	—	—	—
» skatteköpeskillingar	—	—	—	—	—	—	2	2
» rättighet och företrädesrätt vid skatteköp etc.	7	1	8	—	9	—	—	25
» skattkammarärenden	—	—	—	—	—	—	1	1
» tjänsteansökningar inom verket	—	—	1	—	8	65	3	77
» expeditionssaker	—	—	—	—	—	—	120	120
» kollegii ekonomiska angelägenheter	—	—	—	—	—	60	26	86
» andra ärenden	—	—	—	4	7	—	13	24
Summa	99	12	35	414	456	173	730	1,919
Efter afdrag af roteringsmålen	—	—	—	—	—	—	—	—
återstå	—	—	—	—	—	—	—	—

*) Här hafva intagits motsvarande slutsummor för åren 1900—1902 (jfr lönerogleringskommitténs

Bersvärs mål.	Underställningsmål.	Kungl. remisser		1906.				1900. *)	1901. *)	1902. *)	1905.	1906.
		på besvär öfver kollegii utslag.	andra.	Kungl. bref och departementsskrifvelser.	Ansökingar.	Skrifvelser och memorial från kontor och myndigheter.	Summa.	Summa.	Summa.	Summa.	Summa.	Summa.
62	11	6	252	243	27	530	1,131	1,093	1,040	1,197	1,138	1,131
8	—	3	—	4	1	—	16	16	13	11	21	16
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	11	—	—
—	—	—	—	1	—	—	1	14	18	30	3	1
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	3	1	2	2	—
—	—	—	6	8	—	—	14	13	17	23	28	14
—	—	—	1	1	—	3	5	8	13	18	3	5
—	—	—	132	163	5	10	310	163	205	172	300	310
—	—	—	28	43	1	8	80	61	40	74	89	80
—	—	—	4	1	—	11	16	11	21	18	—	16
—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	4	—	—
—	—	—	—	—	—	2	2	4	3	2	2	2
5	—	1	—	2	—	—	8	12	11	34	25	8
—	—	—	1	1	3	—	5	8	4	6	1	5
—	—	—	1	9	95	1	106	72	79	85	77	106
—	—	—	—	—	—	154	154	219	178	198	120	154
—	—	—	1	4	13	32	50	111	128	114	86	50
—	—	—	1	2	1	17	21	53	31	35	24	21
75	11	10	427	482	146	768	1,919	1,872	1,813	2,034	1,919	1,919
—	—	—	—	—	—	—	—	169	142	271	1	3
—	—	—	—	—	—	—	—	1,703	1,671	1,763	1,918	1,916

betänkande del II sid 52—57.)